

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2.40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA.
Strada Zrinyi N-rul 1/a.

INSERTIUNILE
se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisele nu se în-
napoiază.

Să înțeleagă!

Viena, 2 Februarie.

Vecinii noștri de peste Dunăre și-au pierdut sângele rece. Denunțarea armistițiului făcută — după cum am mai arătat — înainte ca răspunsul Turciei la nota colectivă a puterilor să se fi putut cunoaște, a indispus aproape toate cabinetele. Londra ca și Parisul, Viena ca și Berlinul constată cu regret pasul greșit al statelor aliate. Nu acesta era mijlocul cel mai potrivit de a forța mâna Turciei. Și cu atât gestul balcanicilor se arată mai riscat cu cât răspunsul Turciei e făcut în termeni cei mai concilianți.

Greșala Bulgarilor va readuce de sigur din nou războiul în Balcani. E vorba acum — și trebuie, în aceste clipe critice, să revenim zilnic asupra acestei chestiuni primordiale! — să se știe dacă el va da naștere unei conflagrații generale. Tripla alianță luptă din toate puterile ca înțelegerea statelor mari să nu fie tulburată. Odată ce, în fața noului război, marile puteri vor privi în chip neutru, liniștea e pe deplin asigurată.

După cum apare din ultimele comunicate semioficiale tripla antantă a primit în principiu punctul de vedere austro-german. Rusia în special se zice că nu va debarca trupe în nici o parte a imperiului turcesc. Ținuturile Armeniei ca și apele Mării negre vor fi liniștite. Așa s'a hotărât.

Cum însă înțelegerea aceasta „principală” nu poate fi consfințită prin nici o sancțiune, fie măcar de ordin pur moral, se prea

poate ca Rusia să nu dea ascultare „sfaturilor binevoitoare” ale triplei.

Zicem, se prea poate. Revoluția din Constantinopol e privită la Petersburg ca opera ocultă a diplomației berlineze, ca o dejuicare labilă a planurilor triple ante. Va fi în stare Rusia să sufere în tăcere această însemnată înfrângere? Nu putem proroci. În orice caz avertismentul Germaniei e categoric.

Presă semi-oficioasă din Viena muștră în chip aspru atitudinea necugetată a Bulgarilor. Războiul ce se va relua pe ziua de azi nu poate fi anticipat în rezultatele ce le-ar putea da. E de dorit ca el să fie cât mai repede isprăvit pentru a se putea încheia această mult așteptată pace. Diplomația europeană se simte obosită de atâtă zdruncin. Noul guvern turcesc, deși venit la putere prin dezordine și vărsare de sânge arată cele mai vădite intențiuni de pace. El nu poate însă ceda Adrianopolul. El nu poate părăsi insulele din Marea Egee care apăr intrarea în Dardanele sau care se află aproape de țărmul Asiei minore.

În această schimbare de front, în urma revoluției turcești și a denunțării armistițiului de către Bulgari, care va fi atitudinea statului român? Telegamele venite din București și Londra nu ne vorbesc prea mult. Protocolul sosit din capitala Angliei nu știm ce cuprinde. Probabil însă, că, în fața noilor schimbări, Bulgarilor vor înțelege că o persistare exagerată le-ar putea compromite șansele față de Turci. Vecinii noștri, atât de focosi până

mai eri, am putea zice atât de aroganți, astăzi își văd terenul slăbit sub picioare. Nu e vina nimănui. D. Danef, suflul războiului bulgar, personajul cel mai important în conferința ambasadurilor, prin îndărătnicia sa, prin presiunea zadarnică exercitată contra Turciei, a compromis conferința, a întârziat încheierea păcii atât de necesară. D-sa a lucrat ca în fața biroului de studii, atunci când trebuia să lucreze ca la două mii de metri departe de bubutul tunului!

Jena de azi a Bulgarilor nu poate fi atribuită nimănui decât lor înși-le. Tratatările cu România au întârziat atâtă când ele puteau și trebuiau să se încheie în zece, douăsprezece zile. Reînceperea războiului în Balcani trebuie să găsească pe Bulgari în bune relații cu statul român. Lucrul acesta îl dictează interesul lor întâi și apoi siguranța liniștii în restul Europei.

România va trebui să-și capete dreptatea sa. Azi, mai mult decât ori când, prin orice mijloace! Azi, sau nici odată, ea va trebui să-și clarifice situația în sudul Dobrogean. Să înțeleagă bine Bulgarii.

România nu va putea fi înșelată! Să privească cu atenție uriașa mișcare războinică pornită în regatul liber. Să-i înțeleagă rostul și însemnătatea.

Poporul român vexat atâtă, nu vrea să mai aștepte. Mișcarea ei începută domol, arată că în cele mai adânci straturi judecata desăvârșită i-au călăuzit pașii. Cererea unei acțiuni energice e o formulă politică matur chibzuită în mintea masselor populare. Ea nu e un strigăt inconștient și entuziast.

Omul cel mai tare.

De Ion Agârbiceanu.

Sabia însângărată se purta de săptămâni întregi prin țară, vestind războiul. Se desprimăvăra, vânturi căldute, pornite dela miazăzi, înmuiau zăpada, desghețau pământul, desfundau drumurile. Crainicii vestei celei mari își lăsau pe multe locuri caii înglodăți și alergau pe cărări ferite, cu capul gol, cu sabia însângărată în mâna dreaptă, pătrundeau în sate, răscoleau poporul.

— Vin păgânii, vin Turcii, oameni buni! Cei mai tari din sat să stee gata în toată clipa de plecare. Insuși înălțatul împărat va veni să aleagă, din fiecare sat, pe cei mai tari să-i pornească în luptă. Mare noroc, de data asta, pentru cei mai tari! Înălțatul împărat îi va scoate din iobăgie, le va da moșii întinse, și prietini lui se vor chema în toate zilele vieții lor. Că și cumpăna în care sta azi împărăția e primejdioasă. Insuș sultanul s'a sculat din Tarigrad și vine ca o vijelie în fruntea sutelor de mii de ostași.

Crainicii vesteau așa și alergau mai departe, într'alte state. Se aflau, de cele mai multe ori, români vrednici, cari împrumutau pentru totdeauna, câte un cal solilor împărătești. Își dădeau murgul cu dragă inimă, să poată crainicul vesti mai îngrabă primejdia, deși știau că

ori va crăpa de multul alergat, ori își va da duhul într'o moieră, bietul cal! Dar simțeau că în fața primejdiei e de lipsă graba mare.

Pe atunci nu era telegraf și telefon, nu era nici poștă, și războiul se vesteau prin astfel de soli.

Trecură crainicii și prin satul Aluniș. Oamenii nu se mirară atât de veste războiului, căci pe atunci războaiele erau dese, nu era lumea așa de întăritată ca azi, — se mirau mai mult de ceea ce spuneau crainicii, că însuși împăratul va veni să aleagă pe cei mai tari, și că, de data asta, va cădea pe capul lor un noroc așa de mare.

În Aluniș cel mai tare om era Andrei Băcilă, un bărbat cât un munte, cu brațele grele, cu grumazii groși, crunt la privire, cumplit la mînie. Sătenii se feriau de el ca de ciumă, că din nimic îi sărea Tandăra, și, la o încercare „pe opt ții da grămadă jos”, vorba cântecului. Mai ales dacă înghițea câteva păhărele de rachiu, era adevărat blăstem pe satul Aluniș: se deserta birtul într'o clipă, ulițele erau pustii, și abia de era vr'un român care să cuteze a privi prin feastră când Andrei mergea dela birt acasă, răgnind în gura mare. Nime nu i se punea împotriva. O singură dată s'a întâlnit pe drum cu taurul din sat; dobitocul venia cu capul în pământ bo-cănind, cu ochii lui mari tulburi de mânie. Știa toată lumea că-i împungaciul. Dar Andrei l-a prins de coarne și i-a sucit grumazii vâjnoși.

Avea Andrei puterea ursului, dar încolo era lipit pământului. Un bordei cu o pisică îi era toată averea.

Când auziră pe crainicii strigând prin sat, toți alunișenii ziseră într'un singur glas.

— Iacă cine are noroc! Ticălosul lumii.

Toți se gândeau la Andrei, și-l vedeau boer mare și prieten al împăratului. Dar în fața lui nime nu cuteza să-i arete că-l pizmuește pentru norocul ce va cădea în curând pe capul lui. În schimb Andrei, de când auzi veste, se îndrăci și mai tare, alungă pe crășmar, se făcu stăpân pe butile pline din pivniță, iar muerea lui bolea de spaimă între moarte și vieță. Din când în când Andrei se arăta în ușa pivniții și răgnea de-acolo: „Eu am să tai capul sultanului”.

Zilele treceau, împăratul nu se mai arăta, fierberea din sat începu să se liniștească, și cum Andrei, ziua noaptea, petrecea mai mult în pivniță, sătenii din Aluniș începură să simtă tot mai amarnic tirania lui Dinu Pătruții. Dinu ăsta era om cu condei, ceea ce pe vremea aceea era lucru rar foarte. Cu cine avea el o price, pe cine și puneu el ochii, cine-l supăra cu ceva, ori dela care avea el de gând să iee ceva pe nedreptul, era vai de zilele lui. Făcea scrisoare, făcea o pără, o jalbă la cei mai mari, și era vai de steaua celui pârît: infunda temnițele ori ajungea la sapă de lemn. Dreptatea totdeauna a fost cam oarbă pe pământ, dar pe vremile acelea era oarbă din naștere.

Toate aceste lucruri, vecinii noștri Bulgari trebuie să le înțeleagă. Dacă ne prețuiesc pretenția, sunt datori să satisfacă de urgență justele cereri ale României. Pentru că o constrângere din partea ei, fie chiar pe cale armată, n'ar putea pune în pericol decât laurii victoriilor dela Lule-Burgas! Și acest lucru, o spunem cu toată francheta, nu l'am dori nici odată.

Lucrările parlamentului. Săptămâna aceasta se vor începe debaterile în comisiunile parlamentului asupra proiectelor ce vor urma să fie discutate în plenul camerei. Măne se va intruni comisia școlară și-și va începe lucrările pregătitoare asupra proiectelor despre urcarea salariilor învățătoarești, iar Joi se va intruni și comisia reformei electorale. Mai multe ziare opoziționiste scriau zilele trecute că între contele Héderváry pe de o parte și între contele Tisza pe de alta ar exista divergențe de păreri cu privire la votarea proiectului în comisiune. Contele Tisza ar fi, zic ele, pentru rezolvirea urgentă a proiectului în comisiune, în vreme ce contele Héderváry, președintele comisiei, ar admite discuții îndelungate. Ziarele guvernamentale desmintesc acest svon spunând că proiectul va putea ajunge înaintea plenului camerei poate chiar în luna Februarie, dar cel mai târziu la începutul lui Martie.

Chestiuni balcanice. Cuvernorul Bosniei și Hertegovinei, generalul Potiorek, după o petrecere de 10 zile în Viena, s'a întors ieri la Serrajevo. În tot timpul cât a petrecut în capitala imperiului, el a avut dese consfătuiri cu ministrul comun de finanțe Bilinski asupra chestiunilor economice și administrative din Bosnia și Hertegovina.

D. Lukács în audiență. Ministrul președinte Lukács voia să plece Sâmbătă la Lovrana, dar și-a schimbat programul hotărând să rămână încă câteva zile în Semmering. În legătură cu această schimbare aflăm că d. Lukács se va prezenta azi ori mâne în audiență la M. Sa.

Pentru plugăria noastră.

— În fața unei calamități. —

Reproducem din „Revista Economică” articolul dela vale, pe care-l punem în deosebită atenție a cărturarilor noastre dela sate:

În vârteful preocupărilor noastre politice și financiare, atât de multe și importante, nu trebuie să scăpăm din vedere o gravă chestie de actualitate, care în locul prim privește plugăria noastră, iar, în genere, va avea o influență hotărâtoare asupra situației păturilor, din care se compune poporul nostru și asupra întregului complex al vieții noastre publice.

Din toate părțile se constată și ne convințim și noi tot mai mult, din zi în zi, că țara noastră și alte țări, între care și România, trec în timpul de față prin o criză financiară foarte violentă și lungă, provocată de o mulțime de împrejurări, cari au fost apreciate și în această revistă.

În vârteful acestor preocupări noi am scăpat din vedere, că plugăria noastră este amenințată de o mare primejdie, de primejdia unei mari scumpete, eventual chiar a unei foamete.

Și totuși această plugărie nu se plânge, nu s'abia ca să fie auzită. În fatalismul său obișnuit, ea, se vede, așteaptă până îi ajunge apa la gură.

Abia ici colo începe a se auzi, în cercuri mai largi, câte o voce drept signal al primejdiei, care se apropie amenințătoare.

Vor fi mulți cari vor zice, că nu e bine să alarmăm lumea cu primejdia, care amenință să se deslănțuie și să se descarce, în locul prim, asupra plugăriei noastre, în mod mijlocit, asupra tuturor, nefiind cruțate nici instituturile financiare.

Noi credem însă, că suntem datori să semnalăm această primejdie, care ar putea să și treacă, fără să facă toate ravagiile de cari ne temem, dar ar putea să devină și foarte primejdiuoasă, aducând o lipsă și o mizerie cum nu s'a mai pomenit.

Înainte de toate criza acută financiară din anul trecut continuă și acuma și este posibil să continue încă timp îndelungat. Primejdia războiului, mai ales, face ca această criză să se mențină cu multă îndărătnicie.

Dar anul 1912 a fost, în genere, un an rău economic pentru plugăria noastră de pretutindeni.

Dela începutul lui August până toamna târziu a plouat aproape neîntrerupt și aceasta a avut drept urmare, udarea grâului și celorlalte ce-

reale încă neseccate fiind, cum și în clăi și în stoguri, așa că grăunțele au devenit, în chipul acesta, cu totul nepotrivite pentru sămănat în foarte multe locuri.

În urma ploilor continue nu s'au putut face semănăturile de toamnă, decât într'o măsură minimă, cum nu s'a mai pomenit la poporul nostru și, chiar și cele ce s'au făcut, au fost săvârșite în condiții foarte neprincioase, astfel că ele ne dau slabă nădejde de o prosperare și recoltă multămitoare. În unele locuri nu s'a putut sămăna în cursul toamnei și din lipsa de grâu bun de sămănat.

Astfel este constatată că ploile, cari au căzut la intervale scurte și în cantitate mare, răcind timpul și împiedicând executarea lucrărilor, au compromis cu totul întreaga situație agricolă a anului 1912 și va aduce mari neajunsuri și aceleia din anul 1913.

Al doilea mare rău este, că *cucuruzul*, în urma ploilor continue, a rămas necopt. El a putut fi cules numai neșcat și verde, fiind mereu udat de ploii; iar în multe locuri s'a cules numai foarte târziu, prin Decembrie, după ce s'a mai strâns cât de cât tina, prin îngheț. Astfel cucuruzul nu se poate păstra de loc și în mare parte s'a stricat cu totul. Cel cules mai de vreme și pus prin coșare și poduri, chiar dacă a fost mai uscat, totuși din cauza timpului prea umed s'a încins și s'a stricat. Făina produsă din cucuruz se acrește și amărește repede, ea se consumă cu mare anevoie și negreșit, că va produce multe boale. O mămăligă într'adevăr bună abia se va mânca în acest an, și în multe locuri lipsește chiar cucuruzul de sămăntă, ca și grâul de sămăntă.

Din cele precedente se desprind, mai ales, două mari neajunsuri, cari bătute vieța țării noastre și cari vor avea în viitor, drept consecințe, și alte multe mizerii.

Cel dintâi rău este: că *grâul nostru a sămănat puțin grâu de toamnă* și atâta cât a și sămănat s'a întâmplat în condiții foarte nefavorabile; așa că recolta de grâu de toamnă, în anul 1913, va fi cu siguranță nesatisfăcătoare și în anul 1914 are să fie lipsită de grâu.

Al doilea rău este, că *recolta de cucuruz din anul 1912 fiind compromisă*, deja în anul în care am intrat o să se simtă și lipsa cucuruzului, din care mulți, pe lângă acoperirea trebuințelor casnice, făceau parale pentru satisfacerea nenumăratelor necesități de natură financiară.

Cele două rele mari susamintite s'ar putea micșora numai în acel caz, când timpul ar fi favorabil sămănatului de primăvară.

Dar această nădejde este stânjenită prin împrejurarea, că pedeparte pământul, încă din toamnă, geme de apă, la care se adaugă apă

Dinu, de groaza lui Andrei, cam încetase de-o vreme cu părțile, dar de când Andrei se năcăja să deșerteze butile cu vin vechiu, începu o goană amarnică împotriva sătenilor din Aluniș. Toți tremurau acum de Dinu, părea că-și și uitaseră de Andrei. Unii începură să zică:

— „Dinu-i cel mai tare din Aluniș. Cu condeiul lui bate mai tare ca Andrei cu pumnul. Poate pe el să-l boarească împăratul”.

În așteptarea chinuitoare a războiului se instăpâni pe țara întreagă o neorânduială înspăimântătoare. Pretutindenea cei cari se simțeau mai tari se instăpâniră pe sate, pe orașe, tiranizându-le cumplit. Nu mai știa nimeni de lege și judecată, și nici nu mai voiau oamenii să creadă că va veni împăratul să aleagă pe cei mai tari să-i ducă în luptă. Lacomii și răi, cei tari despoiau poporul așa de hoștește, încât pacinicii locuitori ai țării ar fi dorit din toată inima să vină împăratul și să-i boarească, să-și facă prieteni, numai să-i ducă odată de pe capul lor. Nu-i mai pizmuia nimeni pe cei mai tari, și sătenii din fiecare sat erau înțeleși să-i vestească împăratului într'un singur glas pe cei mai tari.

Astfel cei din Aluniș erau hotărâți ca la întrebarea împăratului să răspundă dintr'o gură: „La noi cei mai tari sunt Andrei Băcilă, Dinu Pătrușii și Nichifor Ispas”.

Acest din urmă era un moș bătrân, un pascălier, un fermecător ori cum îi vom zice. — un

fel de prostie în care credeau mai demult românii noștri cei fără învățătură. Acest Nichifor dacă văzu că Dinu câștigă bani frumoși cu condeiul lui, își deschise și el bucoavna cea bătrână, și hai să citească la blăsteme pe toți cei dela cari putea lua ceva. Oamenii erau pe vremea aceea cu mîntea destul de rătăcită, credeam că Nichifor le poate lua sănătatea, averea, vieța chiar, și începură să ducă bunătăți la coliba moșului.

Alunișenii se vătorau în fel și chip și între ei, și când se întâlneau cu oameni din satele vecine. Dar las că și aceștia aveau ce le spune. Pretutindenea cei cari se țineau mai tari încălecară pe grumazii celorlalți, și era gata-gata să isbucnească bătălie chiar între cei mari de pe sate. Nu se mai puteau sătura, lăcomia lor nu avea margini. Norocul că împăratul porni prin Tară în aceeași zi când sultanul părăsi, în fruntea ienicerilor, zidurile Tarigradului, deasupra căruia străluceau în soare semilunele de aur.

Din sat în sat se lătea ca fulgerul vestea că împăratul adună oaste mare foarte, că în fiecare sat află mulți bărbați tari pe cari îi duce în luptă și pe cari îi va boeri apoi.

Altceva însă nu pătrundea nimic din satele prin cari umblase împăratul. Cei cari erau în așteptare nu se mai puteau mira îndeajuns, de unde poate aduna împăratul atâția ostași; ei știau că în fiecare sat e tot ca la ei: trei patru sunt

„cei mai tari”, cei cari s'au instăpânit pe ceilalți.

Intr'o dimineață de lunie Alunișenii se treziră. În zori, de-un vuet mare care se tot apropia de sat. Intr'o clipă eșiră, gătiți, în drum să vadă ce-i. Vuetul se mai auzi un restimp, apoi contenii. Dar îndată se ivi o ceată de doisprezece călăreți; în fruntea lor galopa, mândru și puternic, împăratul. Cu capetele descoperite aleargă Românii în mijlocul satului, după semnul ce li-l făcu unul dintre călăreți. Împăratul se opri lângă crucea de lemn ce se înălța în mijlocul satului. Pân' acum nu zisese nici o vorbă, și ochii lui păreau foarte triști.

— Să-mi spuneți, zise el acum, care-i omul cel mai tare la voi în sat?”

Până a nu răspunde oamenii, Andrei Băcilă se rupse din mulțime și înaintă spre mijloc.

— Eu, înălțate împărate, zise el cu hotărâre.

— Adevărat? întreba împăratul mulțimea.

— Adevărat, înălțate împărate”, răspunseră într'un glas oamenii.

— Și nu te temi de nimic? întreabă stăpânul pe Andrei.

— De nimic! răspunse acesta.

— Bagă bine de seamă, zise împăratul. Dacă află că te temi de ceva unde-ți stau picioarele îți va sta numai decât capul. Am lipsă de oameni cari nu se tem de nimic.

de zăpadă, pentru că și iarna urmează a fi umedă, aproape ca și toamna, astfel că e mare temerea că tot din cauza pământului plin de apă nu se va putea sămăna nici grâu de primăvară, precum nu s'a putut sămăna la timpul său grăul de toamnă.

De altă parte face multă greutate agonisirea grăului de primăvară, necesar pentru sămănat, care în foarte multe comune lipsește aproape cu desăvârșire.

Dar, ceea ce încă nu e exchis, o primăvară ploioasă ar putea să aducă plugăria într'o situație și mai grea, adică să nu poată sămăna de loc sau aproape de loc grăul de primăvară pe teritoriile rămase nesămănațe în toamnă și peste tot unde sămănaturile au perit peste iarnă; o primăvară nefavorabilă (ploioasă) ar putea să împedecă și sămănarea cucuruzului la timp.

În vederea acestor eventualități posibile, de cari să ne ferească Dumnezeu, ținem că e de datorința noastră să facem atență, din vreme, plugăria noastră și să o povățuim cum să-și întocmească trebile, ca nu cumva să fie surprinsă nepregătită și astfel să rămână fără grău și fără cucuruz, ori și numai fără unul din acești stâlpi de temelie ai existenței sale și astfel ajungând, fără de veste, într'o situație desperată. Doar s'a adevărit și se adevărește prea de multe ori zicătoarea, scoasă din experiență, a străbunilor noștri „Nulla calamitas sola”, că adică nici un rău nu vine singur.

Ce e dară de făcut pentru a preîntîmpina, pe cât e posibil, răul ce o așteaptă pe plugăria noastră și împreună cu ea, pe noi toți?

Iată ce:

1. Cărturarii noștri dela sate, preoții, învățătorii, notarii ș. a. vor aduna poporul și se vor sfătui împreună asupra rețelilor, cari bat la ușe, iar unele au intrat și în casă.

Vor constata că fiecare locuitor de cât grăul de primăvară are trebuință pentru sămănat?

Se va compune o listă, care va conține numele proprietarilor, cantitatea de sămăntă trebuincioasă de fiecare, prețul aceleia și însoțită de o petiție, în care se va arăta și ultima stație a căii ferate, se va trimite cât mai neîntârziat deadreptul la „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete” Budapesta (V. Alkotmány utca 31), care va îndeplini comanda, cum am arătat și în numărul trecut al revistei, în rândul în care ele au intrat, cu prețul de K 28, de maza metrică, inclusive sacul și transportul până la stația căii ferate a cumpărătorului. Numita societate a fost însărcinată de dl ministru de agricultură cu Nr. 109.237 dela 11 Ianuarie a. c. să adune grăul trebuincios și să-l vândă agriculturilor în condițiile arătate.

Un rău mare e, că tocmai acum, plugăria

noastră este lipsită de parale, iar băncile, în criza ce băntuie încă, nu-i pot sări într'ajutor cu sumele necesare.

Și totuș ar trebui să se găsească o modalitate pentru obținerea creditului necesar în scopul arătat, intervenind, s. e., băncile ca mijlocitoare între creditor și cumpărător. Altfel cu greu va putea obține plugarul rezultate mulțumitoare în strămtorea în care a ajuns.

Cumpărând plugarii grăul de primăvară din piață sau pe alte căi ușor s'ar putea înșela amar. Se vor găsi mulți speculanți, cari vor profita de situația critică și de neștiința plugarilor, vânzându-le grăul de toamnă în loc de grăul de primăvară. Nu e așa ușor a deosebi aceste două soiuri de grău; de aceea bine să grijească oamenii noștri, pentru că sămănând grăul de toamnă în loc de cel de primăvară, nu vor avea de loc recoltă.

Ținem să spunem aici, după „Fitotechnia” de dl Dr. G. Major, că grăul de primăvară se potrivește mai bine pentru regiunile răcoroase ale colinelor și muntelui, cari sunt ceva mai umede.

Grăul de primăvară se samăna de timpuriu prin Martie sau la începutul lui Aprilie, îndată ce s'a dus zăpada și s'a svântat pământul. Pentru el este mai bine ca arăturile necesare să fie făcute din toamnă și primăvară, locul să fie numai grăpat pentru a-i forma țărina necesară pentru îngropat.

2. Neputând sămăna la timp grăul de primăvară, fie din cauza lipsei de sămăntă, fie din cauza timpului neprimicios, se va sămăna orz sau ovăs. Orzul, în cazuri de mare lipsă, se poate întrebuița la facerea pâinii. În unele regiuni mai sărace orzul se întrebuițează de obicei spre acest scop.

Orzul are vegetația cea mai scurtă dintre toate cerealele, căci în 2¹/₂—3 luni de zile el ajunge la coacere deplină. De aceea cultura lui se urcă mai sus la munte și mai departe către polul nordic, decât oricare altă cereală. El suportă atât căldura cât și răceala.

Oarzele de primăvară se samăna totdeauna după o plantă de săpat, cum sunt: cucuruzul, napii, cartofii, rapița, trifoiul de un an, leguminoasele etc. Terenul se prepară încă din toamna anterioară.

În pământurile sărace nu e bine să se samene. Orzul se poate sămăna cât de timpuriu, prin Februarie și Martie. În regiunile mai răcoroase el se samăna în Aprilie, iar la munte numai pe la începutul lui Maiu. Mai bine să se dee mai des decât mai rar.

3. Cum pământul este și va fi, cu siguranță și în alte primăveri și cum, în chipul acesta, ar putea să se întarzie facerea sămănaturilor obici-

nițe, aflăm că e necesar să atragem luarea aminte a plugarilor noștri și asupra următoarelor împrejurări:

Cucuruzul nostru se coace în 150—180 de zile. Varietățile mărunte, s. e., Cincantinul se coace în 90—100 de zile. Acest cucuruz, deși este mărunt la tulu și boabe, este una din varietățile cele mai bune pentru noi, din cauza productivității și a greutății.

Deci în primăverile excepționale, cum poate să fie și primăvara viitoare, ar trebui sămănat cincantin, care, dezvoltându-se mai repede, poate fi sămănat și mai târziu și totuș să se coacă înainte de căderea brumei în Septembrie. El trebuie sămănat, în tot cazul, când prima sămănată de cucuruz obicinuit nu a răsărit.

Altă varietate de cucuruz este cucuruzul scorumnic, numit și săcuesc, care se cultivă pe ambele laturi ale Carpaților până la 800 m. înălțime și se coace în 100 de zile. Pentru regiunile muntoase dela noi și pentru ani excepționali el este neîntrecut și greu de înlocuit cu altul.

4. Pentru cazuri extrem de neprimicioase cu privire la sămănatul de primăvară și când plugarii nu ar fi orientați asupra întrebării, că ce ar trebui să samene în unele locuri, cari nu au putut fi sămănațe la timp cu grăul de primăvară, cu orz, cucuruz sau ovăs, — le aducem aminte că mai sunt două plante, cari dau o hrană bună pentru om și cari odinioară se cultivau la noi pe o scară întinsă. Aceste sunt:

a) Meiul sau mălaiul mărunt, care este una din bucatele cele mai vechi și odinioară se întrebuița în mare măsură la alimentațiunea popoarelor. El servia la Daci și Geți la făcutul mălaiului (pâinii) și a mămăligii. Înainte de a se introduce cucuruzul, el forma la Români nutrețul principal. El rezistă bine la secetă, este însă tare simțitor contra înghețurilor. Îi plac terenurile calde, bogate și curățite de burueni. În terenurile nisipoase și în luncile bogate dă recolte fabuloase. Trebuie 30—50 litri la hectar, 20—40 hectolitri boabe la hectar.

b) Hrișca sau hirișca. Față de teren este puțin pretentioasă. Ea reușește bine pe orice teren numai să fie bogat dela natură, adică în terenurile nisipoase, humoase și mareafoase, precum și pe terenurile de curând secete și în țelinile sparte din nou. Ea este una din plantele cele mai sigure. În pământurile ce sunt de multă vreme în cultură hrișca se samăna totdeauna ca ultima plantă după gunoie. Față de plantele premergătoare este puțin simțitoare, se poate cultiva cu succes după orice plantă. Mai des se cultivă în locul cucuruzului compromis (care nu a răsărit, sau a fost bătut de brumă) și a altor plante, pe cari a trebuit să le întorcem, din cauza nereușirii, primăvara târziu de tot,

— Nu mă tem, răspuse Andrei Băcilă.

— Bine, zise împăratul cu tristetă. Luați-l feciori — se întoarse spre cei doisprezece călăreți — și aduceți-l la ulmul cel bătrân, unde voi să vă arăt eu. Luați și lopeti și sape de pe la creștini.”

Andrei păli îndată ca un mort; printre oameni se porni un susur de spaimă. Ulmul cel bătrân era un loc necurat: toată noaptea umbliă dhuri pe-acolo. De zece ani a fost aflat, lângă tulpina lui, un drumeț ucis. Acolo și fu îngropat străinul.

— „Plecăm”, porunci împăratul.

Dar Andrei nu putu face un singur pas; începu să se clatine.

— Ți-e frică, zise împăratul, făcând un semn celor doisprezece călăreți.

— Numai de locul acela mi-e frică înălțate, bălbăi Andrei.

Cei doisprezece se apropiară cu săbiile în mână de Andrei.

— Ți-e frică pentru că mortul ce zace la tulpina ulmului a fost ucis de tine tâlhărește. A fost un sol al meu; dar te-aș fi ertat dacă nu ți-ar fi fost frică să vii acolo, căci am lipsă de oameni mulți. Tu însă nu ești cel mai tare.

La un semn al împăratului, capul ticălosului se rostogoli în țărână, holbând din ochi.

— Care-i omul cel mai tare la voi în sat? întrebă din nou împăratul.

— El a fost cei mai tare zise repede Dinu Pătruții, arătând spre trupul ciuntit care se svârcolea încă.

— Adevărat, răspuseră oamenii, el a fost cel mai tare.

— Dar' de cine mai purtați voi frică aici în Aluniș? întrebă împăratul. Cine v'a mai poruncit de când s'a purtat sabia însângerată prin țară?

„Dinu Pătruții” răspuseră oamenii într'un glas. „El ne-a bătut cu scrisoarea mai tare ca Andrei cu pumnul.”

Dinu zâmbi.

— De, înălțate împărate, eu știu slova, dar n'am făcut cu condeii decât bine. Însă oamenii uită binefacerile.

— Nu ți-e frică de scrisorile tale drepte pe cari le-ai făcut pentru oameni? îl întrebă împăratul. Nu-i nici una mincinoasă?

— Nu, milostive.

— Nu ți-e frică dacă s'ar adevări că cel puțin una din jalbele tale au fost mincinoase?

Dinu știa că pările lui au mers toate în mână unui slujbaş pe care el îl unsese bine.

— Nu mi-e frică, răspuse el repede.

— Omul căruia nu i-e frică de nimic e cel mai tare, se vede că în Aluniș vei fi cel mai tare, zise împăratul scotând un teanc de hârtii din buzunar. Luă una, o despătură, și i-o întinse lui Dinu.

— Cunoști scrisoarea asta? întrebă milostivul.

Dinu, dintr'o singură aruncătură de ochi își cunoscu scrisul său.

Începu să tremure și căzu la picioarele stăpânului.

— Și tu te temi, nemernice, și ai pentru ce, căci aici mai am treizeci de pari nedrepte de-ale tale. Nu ești nici tu cel mai tare, dacă și de-o zdranță de hârtie ți-e frică, zise cu tristetă împăratul.

La un semn al lui se rostogoli în țărână și capul Dinului, mușcând din pravul drumului.

De cine ați mai purtat voi frică de când s'a vestit războiul? întrebă din nou împăratul. Căci oamenii nu poartă frică decât de cei mai tari decât dânșii.

— De Dinu am purtat, răspuse repede moș Nichifor Ispas.

— Adevărat, de Dinu, răspuse mulțimea.

— De altul de nime?

— Ba de pascălierul Nichifor, că ne lua roada dela hotar, răspuse mulțimea.

Moșul zâmbi.

— Eu știu slova, milostive, și citesc rugăciuni pentru binele sufletesc și trupesc al oamenilor. Ei îmi dau ce se îndură. Atâta am făcut.

— Ești popă, moșule? întrebă stăpânul.

— Nu-i popă, nici diacon, răspuseră oamenii într'un glas.

pe la finea lui Maiu și prin Iunie, fiindcă ea este foarte simțitoare contra răcelilor. Hrișca și meiul sunt ultimele sămănături de primăvară. Se samănă un hectolitru la hectar, iar când se samănă în rânduri și numai 80—90 litri. Se sceră pe la finea lui August și începutul lui Septembrie. Din ea se poate face atât pâine, cât și mămăligă, destul de bune amândouă.

De încheiere repetăm: e timpul suprem să producem o mișcare generală pe întreaga liniă și să deșteptăm interesul tuturor plugarilor și cărturarilor noștri dela sate, cum și al tuturor primăriilor comunale, al reuniunilor de agricultură, al băncilor, al însoțirilor de credit, al celor de consum și de valorizare, pentruca fiecare să-și facă datoria în scopul preîntâmpinării și delăturării sau măcar micșorării primei diei semnalate de noi în articolul de față, primei die care ar putea să involve în sine pagube de zeci și chiar sute de milioane și să fie amar simțită, pe ani înainte, de plugăria noastră și, cu ea împreună, de noi toți.

In jurul reformei electorale.

Greva generală. — Modificările comisiei de 40. Dispoziții pentru liniștirea patrioților. — Situația politică.

Comisia reformei electorale își va ține prima ședință Joi, în 6 Februarie n. În preșară, adică Miercuri seara, partidul social-democrat va aranja nu mai puțin de 41 adunări politice în capitală și provincie. Secțiile din țară își anunță tot mai multe aderența la mișcarea pornită din centru.

Și cu toate acestea, cu toate că greva pusă în vedere va spori și mai mult neajunsurile din țară și în situația aceasta datoria guvernului ar fi să mulcomească spiritele agitate, — mai mulți membrii reacționari ai comisiei de reformă electorală au luat deciziunea să facă tot posibilul ca proiectul să fie modificat în sensul dorit de ei. În timp ce curentul mai liberal din comisie tinde la modificarea proiectului în favorul muncitorilor, dar exclusiv al acestora — fiindcă la noi, firește nimeni nu se gândește —, prietiniți contelui Tisza „impăciuatorul” și patrioții sași găsesc că în Ardeal, mai ales, proiectul prevede o lărgire prea mare a dreptului electoral și

prin urmare cer ca acesta să fie îngădit cu noi restricții, tot atât de medievale ca și cele de până acum. Ei cer, în interesul atât de mult accentuatei supremații, ca articolul 7 al proiectului guvernului să fie modificat în defavorul neștiutorilor de carte. Aceștia, zic ei, fiindcă nu intrunesc cenzul intelectual cerut, să fie obligați a contribui la progresul statului cu un cenz material mai ridicat, decât cum prevede proiectul guvernului. Analfabeții să se bucure de dreptul de vot numai atunci, dacă plătesc în visteria statului cel puțin 40 de coroane ca dare directă de stat sau dacă au o proprietate de pământ de cel puțin 16 jughere catastrale.

Manifestul socialistilor.

Conducerea partidului socialdemocrat a lansat Sâmbătă un nou manifest agitatoric, sub titlul „Pregătiți-vă!”, în care roagă muncitorimea să fie gata a intra ori când în luptă. Cu-prinsul manifestului, tipărit în 500.000 de exemplare, e următorul:

Dictatura lui Tisza tinde să prefacă țarismul ungurese într-o instituție permanentă. Și și până când lui Tisza îi va succeda să se urce pe tronul de țar, la care făurește acum, leul dela Geszt încearcă să-și asigure domnia prin două mijloace: prin o reformă electorală care exclude din politică 90 de procente din muncitorime și 40 procente din cealaltă populație a țării și printr-o reformă a regulamentului intern al camerei, cu ajutorul căruia să poată scoate oricând din cameră o poziția „renitentă”.

Contele Tisza dorește un astfel de parlament care la un gest al lui, să decreteze țara întreagă ca o moșie particulară a familiei Tisza. Vrea un parlament care — ca și senatul lui Nero când acesta era în paroxismul nebuniei — să decreteze prin lege că Tisza e totul: rege, țar, papă și chiar Dumnezeu.

Țara e periclitată să fie aruncată în absolutismul evului mediu și față de acest pericol cetățenii și-au epuizat toate mijloacele normale de apărare. Un singur mijloc mai avem și acesta între împrejurări extraordinare nu poate fi decât extraordinar. O singură armă de luptă ni-a rămas: revolta economică, greva generală politică care, ce-i drept reclamă multe jertfe și ne cere voință tare, dar e o armă prin care sperăm că ne vom putea ajunge scopul.

Greva generală pe care o proclamăm nu e decât lupta de apărare a întregii țări împotriva absolutismului nebuniei.

Partidul social-democrat a tipărit și o broșură în 250.000 de exemplare, cuprinzând vorbirea fruntașului socialist Garami, raportorul congresului de deunăzi al muncitorilor.

Botezul principelui Mircea.

București, 19 Ianuarie.

Trenul imperial, care a adus aseară în Capitală pe A. S. I. principele *Eitel Friederich* și suita ce-l însoțește, a sosit în gara de nord la ora 7 și 23 minute. Peronul gării ca și străzile principale ale Capitalei erau frumos pavoazate cu drapelul național ale celor două țări. Încă dela ora 6 seara, peronul gării și piața din fața gării, erau înfășate de publicul care nerăbdător aștepta sosirea înaltului oaspe. Cu o oră înainte de sosirea trenului imperial, o companie de jandarmi pedestrii a ocupat peronul gării, liberându-l de public. Puțin în urmă o companie din regimentul 40 Călugăreni cu drapel și muzică a ocupat deasemenea loc pe peronul gării în dreapta salonului regal.

În întâmpinarea A. S. I. și a membrilor misiunii, au sosit în gară dnii *Titu Maiorescu* prim ministru și ministru de externe; *Take Ionescu* ministru de interne; *N. Filipescu* ministru de domenii; *Al. Marghiloman* ministru de finanțe; *M. Cantacuzino* ministru al justiției; *N. Xenopol* ministru al comerțului; *Al. Bădărașu* ministru al lucrărilor publice; *C. Discescu* ministru al instrucțiunii și general *Hârjeu* ministru de război; *dr. Istrate* primarul Capitalei, etc. etc.

La sosirea trenului imperial în gară, muzica reg. 40 Călugăreni a intonat imnul imperial, iar soldații companiei de sub comanda colonelului *Petala* au prezentat onorurile.

Din tren s'au coborât A. S. I. prințul *Eitel Friederich*, generalul von Plessen, mareșalul curții A. S. I. von Lettow Vorbeck, colonelul von Friedeburg, maiorul von Brossart, lt. colonel von Mutius; maior von Anisberg adjutant personal al A. S. I., căpitanul von Mueffling, din suita A. S. I.: dnii general Cottescu și lt. col. Sturza, atașați pe lângă persoana A. S. I. D. Al Cottescu directorul general al C. F. R., Mareș directorul serviciului M., I. Panaitescu directorul siguranței generale a statului, colonel Berlescu; inspectorul jandarmeriei, general Robescu, mareșalul curții noastre principare dl Vald'hausen, ministrul plenipotențiar al Germaniei în București și dl Svoboda inspectorul general al W. L. cari au întâmpinat pe A. S. I la Burdujeni.

M. S. regele și AA. LL. regale principele Ferdinand îmbrăcați în uniformă de generali

— Și zici c'ai cetit rugăciuni? întrebă împăratul.

- Da, milostive.
- Toate le-ai cetit?
- Toate!

— Mare dar, dacă numai pentru asta ai ajuns să se teamă oamenii de dumneata. Se vede că n' ai bătaie nu te-ai putea duce, dar tot nu trebuie să te scoti din iobăgie și să te cinstesc cu averea. Se vede că prin rugăciune dumneata ai ajuns cel mai tare în Aluniș.”

Mosul începu să zâmbească, să se închine în fața împăratului, oamenii începură să șoptească.

Împăratul zise:

— Nu ți-e frică moșule, că s'ar putea afla să-ți fi dat cineva bani pentru o rugăciune și dumneata să nu o fi cetit?

— Nu mi-e frică.

— Bine, zise stăpânul. Să aduci cartea vreau s'o văd și eu”.

Foarte vesel mosul porni și se întoarse repede cu bucoavna subsuoară. I-o dădu împăratului. Acesta deschise la întâmplare și zise:

— Citeste puțin aici moșule.

Dar Nichifor nici nu cuteza să se apropie. Se făcu alb ca păretele și începu și el să tremure.

— Ți-e frică și dumnitale, ticălos bătrân, și are pentru ce să-ți fie că nu cunoști nici o singură slovă. Nu ști ceti”.

Un murmur de mirare se porni printre oameni. Dar în clipa următoare lângă cele două capete se rostogoli și al treilea, capul păcălierului.

Împăratul oită și zise:

„Oameni buni, avem să ne batem cu păgânul și n'am putea birui decât pornind în luptă oamenii cei mai tari. Însă omul cel mai tare nu e cel de care se teme alții, ci acela care nu se teme de sine însuși, de faptele sale. Cei cari se tem de faptele lor și în toată clipa tremură să nu fie descoperiți, sunt niște lași buni de spânzurațoare și nu de luptă vitejească. Rău ai făcut de v'ati lăsat stăpâniti de ei. Dar acum nu mai e vreme de pierdut: Toți cei cărora nu li-e frică de nimic, cărora nu li-e frică de faptele lor să vină de-a dreapta mea, iar cei cari au ceva de ascuns să rămână de-a stânga. Pe cei de-a dreapta îi voi duce în luptă, și după biruință li-oi da ce le-am făgăduit, iar pe cei de-a stânga nu-i voi pedepsi. Fie acum destul de învăț cu acestea trei capete”.

Toți ar fi dorit să pornească în luptă, să scape de iobăgie, și apoi să capete pământ, totuși nici unul dintre cei cari se temeau de faptele lor rele nu cutezau să treacă de-a dreapta împăratului, ci rămăneau de-a stânga. Se temeau să nu le-ajungă capetele lângă celea trei din țărână.

Dar de aceștia, spre marea lor rusinare, abia se aflară zece. Ceilalți două sute de bărbați trecură cu fețele vesele la dreapta.

Împăratul când râdea, când îl îneca plânsul. Și tot poporul se mira și popa cel bătrân cuteză să-l întrebe că ce-i pricina acestei schimări.

— Răd, răspunse împăratul, văzând că sunteți atâția oameni tari, că oastea mea crește, numai din Aluniș, cu două sute. Răd pentru că Dumnezeu ne va ajuta și vom birui pe păgâni. Și plâng gândindu-mă că ai suferit să vă stăpânească cei slabi, cari ai văzut cât au fost de fricoși. Insemnați-vă dela mine, că tare e numai omul pe care nu-l muștră sufletul de relele făcute. Cel cu sufletul neliniștit e totdeauna las, și la o încercare grea te părăsește. Cel cu sufletul liniștit e razimul puternic al împăraților, ori când te poți încrede în el, căci nici de moarte nu se teme, cel ce nu se teme de el însuși, adică de faptele sale”.

Vuetul ce se auzi de dimineață se ridică din nou, oaste mare se ivi, și în curând cei două sute din Aluniș intrară în șirurile oastei adunate până acum, și în sunete de trâmbițe și tobe, oastea întreagă se pierdu în depărtări.

Cumplită bătaie mănca sultanul turcesc în anul acela. Satele, deși rămăseră un an goale de bărbați, petrecură în pace și bună înțelegere căci de prebândirea, cei cari tiranisară înainte poporul, mușcară din țărâna, încă înainte de începerea bătăii, ca și cei trei din Aluniș.

prusieni și purtând cordonul Vulturului negru și principele Carol, cari au sosit la gară câteva minute înaintea trenului au îmbrățișat pe înaltul oaspe. M. S. regele ținea în mână bastonul de mareșal al armatei germane. După ce A. S. I. a trecut în revistă armata din gară, a fost condus în salonul regal unde i-au fost recomandate toate persoanele oficiale. Un sfert de oră mai târziu A. S. I. a luat loc în automobilul regal împreună cu M. S. regele și a fost condus la palat. AA. LL. principele Ferdinand și Carol au urmat în alt automobil.

La intrarea în palat, o companie a reg. 4 Iloff cu drapel și muzică a prezentat arma.

La orele 9 s'a dat un dineu la palatul regal la care au participat următoarele persoane: M. S. regele având la dreapta pe principesa de Vied și la stânga pe generalul von Plessen. În fața M. S. regelui stetea M. S. regina având în dreapta pe A. S. I. principele Eitel Friederich și la stânga pe A. S. R. principele Ferdinand. Lângă principesa de Vied stetea A. S. principesa Carol, iar la dreapta principelui Eitel A. S. principesa Elisabeta; veneau apoi colonelul de Friedeburg; principele de Vied; dna Bengescu; D. Kalinderu; maiorul von Amsberg; general Perticari, col. Baranga; general Mavrocordat; maior Negri; căpit. baron de Müffling; Letow-Vorbeck; dna Mavrogheni; lt. colonel von Mutius; general Costescu; lt. col. Sturdza; D. Dall'Orso; dr. Mamulea și Basset.

A. S. I. principele Eitel, a fost decorat de către M. S. regele cu cordonul ordinului Carol, generalul von Plessen cu ordinul Steaua României în gradul de mare cruce, iar membrii suitei sale cu diferite ordine superioare. Dineul s'a terminat la ora 11 noaptea. Muzica reg. 4 Iloff a cântat în tot timpul mesei.

Războiul balcanic și problemele născute pe urma lui.

— Conferința dlui Dr. Oscar Iászi. —

Timp de o oră și jumătate, sociologul de bun nume, d. Oscar Iászi a analizat problemele ce trebuiesc rezolvite în urma războiului balcanic, probleme de importanță capitală pentru evoluția vremii, pentru noile așezări ale neamurilor cari își duc viața în cadrele aceluiași stări cari au ascuns în ele cauzele izbucnirii aceluia război.

Opinia publică a țării acesteia, a început d. Iászi, era unanimă, în a constata că războiul balcanic a izbucnit fără să fi avut motive serioase la bază, că a fost la mijloc vre-un vis eteric, o dorință, de a pune stăpânire pe cutare teritoriu turcesc, nutrită de liati. O dovedește aceasta și diplomația triplă care în fața evenimentelor ce se precipitau cu o iuteală neașteptată susținea ridicolul status-quo, pentru că mai apoi să iscălească pur și simplu dărâmarea statului-quo.

Războiul din Balcani a pornit din adânci necesități și corăspunde unei faze nouă de dezvoltare a evenimentelor întrerupte prin războaiele anterioare europene.

La baza lui trebuie să căutăm germeii adevărați. Nu trebuie nimeni să se îndoiască asupra faptului, că războaiele moderne se pot naște în urma ciocnirii dintre sisteme învechite de viață, cari nu corăspund opereii de civilizație și cultură modernă. Mișcarea ce s'a produs în sânul populațiilor aliate e produsul firesc al interrelațiilor etnografice și economice, cari își pretind terenul normal de validitate.

Luând din peninsula balcanică o țărișoară, a cărei situație păstrează cu o limpezime nimitoare toate cauzele cari pot produce un fioros război, luând Macedonia sub analiză orice om care vrea să se intereseze poate afla germeii nenorociți ce au aprins flăcările din Balcani.

În Macedonia locuiesc Bulgari, Sârbi, Români, Greci, Albanezi, unii amestecați printre ceilalți dar având un fel de colonii, cari prezintă cu mare precizie așezăminte vechi feudale. Coloniile își au felurile lor deosebite de viață corăspunzătoare sufletului neamului ce le

stăpânește. Macedonia nu are căi de comunicație, nici așezăminte de cultură, acolo nu-i posibilă circulația economică și naturală după câtăva vreme raporturile, în chip foarte natural între colonii se înrăiesc și coloniile se prefac — având locuitorii lor sprijinul țărilor din jur: Sârbi pe Sârbi, Bulgari pe Bulgari, Grecii pe Grecii — în *cuiburi de bandiți* cari nu mai pot fi pustiite, capătă legalitatea obiceiurilor. Punct de punct se poate urmări cu cea mai mare precizie haosul acesta de a duce o viață despotică și anarhică, analog cu viața feudală a evului mediu.

Contrazicerea enormă între viața aceasta feudală și noul chip de viață modernă, nu poate fi clarificată fără cunoștința relațiilor de aproape din Macedonia, țara care cu cea mai mare fidelitate oglindește cauzele izbucnirii războiului balcanic. Ciocnirea între evoluția care se mișcă larg și liber în jur și între absoluta împiedecare a manifestărilor de ordin etnic, economic și cultural de acolo, a dat ca efect, cu o exactitate așa de naturală — aproape fizică, curățire terenului cu cel mai groaznic mijloc: războiul.

Prin urmare războiul a fost deslegarea problemelor balcanice și pornirea unei vieți a popoarelor pe baze etnice, care să poată îmbrățișa interesele ce le reclamă expansiunea națională, economică și culturală.

Se impune deci din nou tratarea chestiei naționalităților. Oricare țară care are de rezolvit chestia naționalităților, cum e țara noastră, trebuie să dea o nouă intențitate rezolvirii acestei chestii. D. J. spune că partidul social-dem. are ca scop de a se ocupa cât mai adânc cu această chestie, deoarece numai în acest chip țara asta poate să-și închege puterea, neînabușind ca guvernele anarhice de până acum și cel de azi orice teren politic naționalităților. Apoi a urmat: azi stăm în față în țara asta cu cea mai importantă chestie: *chestia națională românească*. Cea mai mare seriozitate pretinde ca cei dela cârmă să se cugete din vreme și fără multă zăbovire asupra acestei chestii pentru că să nu mai stea în față unui eventual faliment ca cel al diplomației triplă cu menținerea statului-quo. Să nu așteptăm guvernul ca să ajungă să tresară călcând pe bătăturile naționalităților (ilaritate, aplauze), ci prevederea să și-o cultive în chip pașnic și cinstit rezolvind din vreme cu un tact diplomatic real problemele reale pe cari poporul românesc în primul rând le așteaptă. Ca un semn că diplomația monarhiei — sub presiunea evenimentelor balcanice — a început să se intereseze de aceste probleme, e, după cum a relevat la vreme „Neue Freie Presse” și natural că guvernul austriac a exercitat și asupra guvernului ungar aceeași congruență de vederi, așezarea, în fruntea scaunelor de prefecți ai comitatelor, a prefecților români.

Chestia naționalităților românești, apoi a celei sârbești, odată rezolvită statul își va asigura echilibrul, dând libertate tuturor factorilor competenți cari trebuie să-și dea tributul în aranjarea și deslegarea problemelor ce stau în cea mai inextricabilă legătură cu curente de civilizație și culturală moderne. Natural că înabușirea glasurilor naționalităților, pedepsind cu cea mai crasă ignoranță și prin glasul ziarelor budapestane cu cea mai odioasă neînțelegere, ba uneori cu alte pedepse rușinoase, pe reprezentanții acelor naționalități, așa ziii „agitatori”, va avea ca urmare o insuportabilă situație care se va deslega dela sine — și n'am vrea să vedem cum.

Numărosul public adunat în sala cea mare a Casei orașului a răsplătit în repetate rânduri, îndeosebi când a fost vorba de introducerea votului universal în Ungaria, cu vioroase aplauze pe conferențiarul neobosit, care prin lumina științei a trecut problemele balcanice a căror natură congruiază întru toate cu cele din țara asta, însă politicienii unguri șoviniști nu vor nici decum să-și bată capul cu ele.

A participat și un număr public românesc — cel mai număr, excepționând pe socialiștii de toate neamurile din orașul nostru — acest fapt e foarte caracteristic pentru un oraș „unguresc”, adică semito-unguresc, ca Aradul.

Situația internațională.

Diferendul româno-bulgar. — În preajma re-inceperii ostilităților în Balcani.

Apropiata rezolvire a diferendului româno-bulgar.

Viena. — „Politische Correspondenz” află din Sofia, din sursă diplomatică:

Deși tratativele dintre România și Bulgaria înaintază încet, putem fi încredințați că înțelegerea se va stabili, căci este inadmisibil ca pentru această chestie să se ajungă la un conflict serios.

Aceasta este cu atât mai evident, cu cât toate puterile, inclusiv Austria și Rusia, sunt interesate ca conflictul să fie rezolvat pe cale pacifică. Dar ceea ce dă și mai multă siguranță este faptul că România nu are nici de cum o atitudine provocatoare și nu manifestează nerăbdare. Cine vrea să judece drept, trebuie să se gândească la greutățile ce va avea de învins guvernul din Sofia, când va avea de susținut în fața țării și a Sobraniei chestia cedării de teritoriu.

Din această cauză propunerea din Sofia este acum minimală, ea conține numai cele două unghiuri cu vârfurile spre România și cinci kilometri de litoral pe țărmul mării Negre. Propunerile Bulgariei cu privire la garanții culturale și naționale pentru aromânii și românii din Bulgaria, precum și renunțarea formală la Dobrogea, sunt prea puțin luate în considerație în România. Dar România ar trebui să mai țină compt de faptul că împărțirea Balcanilor nu este încă rezolvită. În momentul când bulgarii vor fi siguri că obțin teritorii întinse în Tracia și Macedonia vor ceda mai ușor decât astăzi porțiunea de teritoriu pretinsă de România, acum Bulgaria își vede teritoriile disputate de sârbi și greci.

Dacă România va ține cont de aceste cauze ale întârzierii tratativelor, nu-și va pierde răbdarea și va asigura astfel rezolvarea pacifică a diferendului.

Viena. — Aflu din sursă diplomatică vieneză că rezolvirea conflictului româno-bulgar e aproape. *Rezolvirea se va face de un arbitru chemat de amândouă statele și acesta va decide ce compensații să dea Bulgaria Românilor*. E probabil ca amândouă părțile să primească această soluție, căci România poate fi sigură că — din considerație pentru păstrarea păcii — va aduce o hotărâre favorabilă pentru ea. Bulgaria însă trebuie să își dea seamă că în cazul unui războiu cu România, ar fi mult mai desavantajată. Afară de asta Bulgaria ar putea să legitimizeze în fața Sobraniei cedarea teritoriului în chestiune s'a făcut în urma deciziei unui arbitru. Se speră că această soluție va fi dată cât mai curând și situația se va schimba.

Importantele declarații ale unui bărbat politic austriac.

Budapesta. — Un bărbat politic austriac venind din București și oprindu-se la Budapesta, a comunicat următoarele ziarului „Budapester Tagblatt”:

„România e agitată, căci opinia publică se teme de mari desiluzii. România a fost întotdeauna credincioasă triplei alianțe și a avut o atitudine neutrală față de alianța balcanică. Răspunsul ei se știe. Bulgaria nu vrea să recunoască nici o pretenție a României, cu toate că, fără de neutralitatea ei, nu ar fi recoltat nici un succes militar față de Turcia. Acest refuz a surprins cabinetul din București, dar se crede că o intervenție diplomatică din partea triplei alianțe își va face efectul. Dar, aci a început desiluzia. Puternica noastră vecină — monarhia — ne-a dat numai staturi întocmai ca la Sofia — spun românii.

Cu aceeași persistență în credința și abnegațiunea față de monarhie, România a mers cu ea alături vreme de 35 de ani. Cercurile oficiale române intervin cu toată influența în favorul vechiului curent politic, cu toate acestea acum opinia publică din România e stăpâna situației. La București, lumea a fost eri surprinsă cetind ziarre vieneze asupra unei alianțe cu Bulgaria contra Turciei”.

O astfel de abatere dela tripla alianță e neînchipuită astăzi, dar nu s'ar putea afirma cu siguranță că și mâne va fi tot așa. Un fapt e sigur: că prin politica ei loială, România n'a obținut până acum nici un rezultat și la București nu se știe de cumva nu va fi necesar ca pretențiile României să fie accentuate printr'o acțiune militară în părțile nordice ale Bulgariei.

Nu se știe ce va aduce săptămâna viitoare, căci nu există un singur om în România care să expună țara la un joc diplomatic cu efecte negative pentru ea.

România sprijinită de Germania.

Viena. — „Reichspost” anunță din Berlin: Conflictul româno-bulgar e urmărit cu mult interes. Cât despre România, aceasta poate fi liniștită, căci prințul Ferdinand i s'au dat asigurări cu prilejul vizitei sale la Berlin, asupra bunăvoinței cu care privește Germania cererile României. Aceste asigurări se mențin și azi cu toate că cel ce le-a făcut e mort, (e vorba de Kiderlen-Wächter).

România gata să recurgă la arme.

Constantinopol. — Agenția „Istihbarat” e asigurată din sursă sigură că ambasadorii din Londra meditează asupra oportunității de-a face un demers de mediațiune la Sofia.

Acceași agenție declară a fi în măsură să anunțe că România a cerut Bulgariei satisfacerea deplină a dezideratelor sale, că în caz contrar soarta lor va fi încredințată armelor.

Pregătirile de război ale României.

Insbruck. — Zilele din urmă au sosit aici numeroase vagoane de muniții și arme de proveniență franceză, destinate armatei române. Transporturile au fost îndrumate imediat spre România. Săptămâna trecută au trecut prin gara locală 15 baterii de tunuri de munte și cetate, toate ale României.

București. — D. general Hârjeu, ministrul de război, a însărcinat pe d. contra-amiral Eustațiu să trateze cu doi reprezentanți ai unei case din Anglia pentru comanda a 2 submarine.

D. colonel Russu, comandantul forturilor cetății București, a fost primit în audiență de principele Ferdinand, la palatul Cotroceni, unde timp de o oră au discutat chestiuni de ordin militar superior.

Raporturile dintre Rusia și Austro-Ungaria.

Viena. — Știrea despre scrisoarea autografă a M. Sale împăratului Francisc Iosif către țarul Rusiei, a făcut o senzație enormă. În general, scrisoarea este considerată ca semnul unor foarte bune relații dintre Austria și Rusia, împăratul aducând mulțămiri Rusiei pentru atitudinea ei în chestia Albaniei. În tot cazul, știrile despre încordarea relațiilor dintre cele două monarhii este desmințită. Faptul a produs o simțitoare urcare la bursă.

Viena. — „Neue Freie Presse” află asupra antecedentelor misiunii prințului Hohenlohe în Rusia, următoarele:

La 20 Noembrie 1912 prințul Hohenlohe a fost primit în audiență la curtea împăratului. Aceasta s'a întâmplat într'un moment când criza balcanică era foarte aproape de un război european, de aceea unii au atribuit acestei audiențe importanța ei adevărată, mai ales în urma faptului că prințul Hohenlohe fusese mai înainte atașat militar la Petersburg. Audiența a fost pusă în legătură cu posibilitatea unui război între monarhie și Rusia. Chiar de atunci împăratul avea intenția să trimită țarului o scrisoare care să i-o predea prințul. Scrisoarea însă nu a fost trimisă, căci pe atunci relațiile dintre cele două imperii erau atât de încordate, încât erau temeri întemeiate că țarul nu va da un răspuns precum s'ar fi așteptat.

Insuș faptul că împăratul trimite acum această scrisoare, dovedește ameliorarea relațiilor dintre Rusia și Austro-Ungaria. Trimiterea scrisoarei e în legătură cu faptul că între cele două imperii s'a realizat o apropiere pe tema delimitării frontierelor Albaniei.

Înăsprirea relațiilor dintre Germania, Franța și Rusia.

Berlin. — Din cercurile berlineze bine informate se anunță: Guvernul german a comunicat celui rus că o eventuală acțiune a flotei ruse din Marea-Neagră se va considera ca un casus belli. În ultima ședință a reuniunii ambasadorilor din Londra, reprezentantul Rusiei, contele Benkendorff, a avut o atitudine atât de provocatoare față de ambasadorul german, încât n'a lipsit mult ca conflictul să izbucnească pe față. Grație intervenției ministrului englez de externe, izbucnirea conflictului a fost evitată în ultimul moment.

Cercurile germane sunt convinse că în Franța se fac pregătiri rășboinice mult mai întinse ca în Rusia. Peste două săptămâni, armata franceză va fi gata de război.

Mare victorie morală a Turcilor.

Constantinopol. — Ministrul marinei comunică că crucișătorul „Hamidie” a atacat la Astropalia 4 vase grecești de transport, încărcate cu trupe. Trei dintre vasele grecești au fost scufundate, al patrulea a fugit. Crucișătorul victorios a fost chemat la Constantinopol, urmând a sprijini operațiunile trupelor dela Galipoli.

Plecarea lui Izzet pașa la Ceatalgea.

Constantinopol. — Generalisimul Izzet-pașa a plecat la Ceatalgea. El a fost salutat la plecarea de către marele vizir și mai mulți ofițeri generali.

Presa turcească și România.

Constantinopol. — Sub titlul de „Exemplul României” ziarul „Turquie” publică un articol care laudă atitudinea poporului român. Ziarul citat spune că Românii au dat în ultimele luni dovezi de înțelepciune politică, prin solidaritatea lor națională și abnegația patriotică a tuturor partidelor. Ziarul „Turquie” face un călduros apel la toți Otomanii ca să urmeze exemplul României.

Să înceapă Bulgarii!

Constantinopol. — Un comunicat semi-oficial anunță: Trupele turcești au primit ordin să nu tragă focuri, până când nu vor face-o aceasta Bulgarii.

Intervenția marilor puteri.

Viena. — Marile puteri vor interveni în conflictul dintre Turcia și aliații balcanici numai după ce se va întâmpla un fapt decisiv de arme pe câmpul de luptă.

Războiul se va desfășura fără martori.

Sofia. — Conform cu dispozițiunile luate de cartierul general, corespondenții de război nu vor fi admisi a urmări operațiunile de război în timpul acestei din urmă faze. Guvernul bulgar a ordonat să nu mai fie nici o mișcare de trenuri în fața Adrianopolului.

Prințul Hohenlohe la Petersburg.

Viena. — (Oficial) Vicecolonelul prințul Hohenlohe, care are misiunea să redea țarului rusesc scrisoarea autografă a M. Sale regelui Francisc Iosif, a plecat la Petersburg.

INFORMAȚIUNI

Arad, 3 Februarie 1918

D. Vasile Stroescu a dăruit pentru aeroplanul „Vlaicu III” suma de 1000 (una mii) coroane.

Pentru fondul ziaristilor. D-nul Nicolae Vidrighin, casier la banca „Viitorul” din Ocna-Sibiului, a dăruit prin administrația ziaului nostru 10 cor. pentru fondul ziaristilor români din Ungaria, răscumpărându-și astfel anunțurile de logodnă cu d-șoara Matilda Popoviciu din Sibiu. Sincerile noastre felicitări.

Pentru același fond administrația noastră a primit 25 coroane dela d-nul învățător Mihail Hurducaciu din Alba-Iulia, sumă rămasă din venitul concertului ce a avut loc acolo în zilele trecute. Mulțumirile noastre.

O nouă osândă. Curtea de casație (Curia) a aprobat sentința curții cu jurați dela Oradea-mare, adusă în procesul de „agitație” ce s'a fost intentat dlui director al tipografiei diecesane din Arad, părintelui diacon Cornel Lazar, în calitate de editor al cărții *Iobăgia*, ultima operă a regretatului Ion Russu-Șirianu. Dnul Lazar va avea, în baza sentinței aprobate, să stea în temniță 3 zile și să plătească 200 coroane visteriei publice.

Se știe că în cartea *Iobăgia*, preocupatul ochiu (prea puțin închis) al justiției ungare a descoperit criteriile „agitației” chiar în pasajele reproduse din istoricul ungar Acsádi, un istoric din cei mai apreciați în literatura ungară. Cazul demonstră în mod cu adevărat clasic care este dragostea justiției ungare pentru simbolul ce profanează, dar mai demonstră nu mai puțin plastic și adâncimile de corupție morală ce au putut să sape în țara asta a somnambulilor ideii de stat prejudețiile șovine. Dacă un curent de înțelegere nepreocupată față de situația și dezideratele românești ar putea să răsără din prejudețiile atât de adâncite în conștiința ungurească, — ne mai putem întreba oare?

„Industria casnică”. Cartea ce va scoate cu acest titlu dna Iudita-Secula, va mai întârzia până la primăvară, deoarece apelul lansat lunile trecute în coloanele acestui ziar, n'a găsit încă răsunetul mulțumitor. Autoarea e nevoită să aștepte până la completarea sumei necesare pentru tipărire și se adresează din nou publicului doritor de-o operă frumoasă și folositoare, rugându-l să anticipeze prețul câte unui exemplar și anume 2 cor., cari pot să fie trimise și administrației ziarului „Românul”.

Cartea, dupăcum am avut ocazie să ne convingem din manuscris, va umplea un gol simțit în gospodăria familiilor noastre românești. Oamenii de litere au stabilit de mult competența în materie a dnei Iudita Secula și noi nu putem decât să recomandăm cu toată căldura publicului românesc să se aboneze — și abonându-se, să asigure cât mai grabnic apariția a cărții.

Procesul Désy-Lukács. Deputatul Zoltán Désy, fost secretar de stat pe timpul coaliției, publică în ziarele din capitală o samă din abuzurile pe care să le fi comis guvernul actual sub egida lui Lukács. La pertractarea procesului, despre care s'a vorbit de repetate ori în coloanele acestui ziar, Désy promite că și va dovedi punct de punct acuzațiile. E adevărat că din multele abuzuri pe cari le înșiră Désy, numai unul singur atinge pe Lukács personal, cu toate acestea însă, dacă afirmațiile cuprinse în actul publicat de deputatul Désy sunt adevărate, atunci e sigur că ministrul președinte n'a fost străin nici de celelalte ilegalități comise de guvern și de oamenii lui și, prin urmare va avea să răspundă de ele. Numărul mai recent al semioficiosului „Bud. Tudositó” scrie

L. 730

IN BUCUREȘTI
Laboratorul „Dr. Robin”
5 str. I. C. Brătianu 5.
Director: Dr. V. Busilă.
ANALIZE DE SÂNGE
pe stru și filis (Wasserman),
spute, urină, fecale, (scame)
și orice analize medicale. ::
— Lămurii la cerere. —

ecă toate acuzațiile ridicate de deputatul Dé-sy sunt neadevărate și nu voiesc să fie decât o armă împotriva guvernului. Tăișul se va întoarce însă, în cele din urmă, în contra aceluia care l'a îndreptat asupra guvernului, — scrie B. Tud. —

La desbaterea procesului vom vedea cât și ce e adevărat din acuzațiile fruntașului opoziției.

Icoane sfinte. Domnul Flaviu C. Domșa din Blaj a tipărit în colorii două icoane sfinte foarte frumoase. Icoanele sunt compoziția sa proprie și reprezintă pe Isus și pe Maria. Sunt foarte potrivite ca să înlocuiască oribilele icoane străine din casele noastre țărănești. Se pot cumpăra dela d-nul Domșa (profesor Blaj) cu prețul de 4 cor. 30 fil. franco.

Promovare. Sâmbătă a fost promovat de doctor în științele juridice la Universitatea din Cluj dl dr. *Octavian Rusu*, conducătorul din ultimii ani a tinerimei române universitare din Cluj. — Sincere felicitări.

Din Satu Nou. Dl Mihut Jigorea, absolvent de teologie și candidat de învățător, din Turnu comitatului Carășeverinului, a fost ales catihet cantor în Satu Nou. — Felicitări.

Cuvinte adevărate. Le cetim în revista „Flacăra”:

Admirația noastră necondiționată pentru tot ce e francez, adonația cu care i-am privit pe oamenii lor mari — chiar când și-au răs discret de noi — cuvintele entuziaste ce s'au schimbat la banchete suculente și oficiale, capătă o bine meritată recompensă acum. Când în conflictul cu vecinii noștri, am adus la cunoștința opiniei publice internaționale pretențiile noastre, cei ce ne-au primit cu mai multă aversiune și ne-au judecat cu o mai nedreaptă pornire, au fost francezii, a căror presă nu mai încăpea de laude la adresa nobilului și eroicului popor bulgar, destinat să devină cel mai important factor de cultură al Orientului.

Unde erau atunci acei entuziaști călători, toți oameni al căror cuvânt ar fi avut greutate, unde erau să-și amintească de iubirea și admirația noastră nemărginită? Cine a luat condeiul să ne apere, până nu ne-am apărat noi singuri? Cei cari treceau necunoscuți prin Bulgaria, căci nu puteau căpăta public care să-i asculte într'o sală de conferințe ori într'un teatru, ori la un concert, cei cari nu trimit în Bulgaria din operele lor nici a suta parte din cât trimit la noi, de ce nu se ridicau să țarate care e adevăratul element de cultură din întregul Orient?

Avea-va oare atâta simț de demnitate în cât să știm răspunde în viitor cu indiferență la indiferență ori la insulte?...

Și azi elita noastră deabia așteaptă să-i trimită Parisul vre-o celebritate de a patra mână pentru a cădea iarăși extaziată în genu-nchil!...

În sezonul sinoadelor. (O jalbă.) Primim următoarele:

Januarie este luna sinoadelor parohiale, căci §. 12. din statutul organic zice: Sinodul parohial se va ține regulat odată în an în luna lui Ianuarie.

O dispoziție statutară mai lămurită nici că se poate la înțeles! Și totuși câte sinoade parohiale ordinar se țin afară de sezonul legal, colo cătră Paști, ori cătră Rusalii; ca anul trecut într'o parohie catedrală tocmai în Dumineca Mironosițelor!

Nici nu-și prea bat capul fruntașii cu însemnătatea sinoadelor parohiale. Doară în acestea se adună toată plebea! Doar lucruri banale se trec prin acestea „pro forma” numai! Apoi, ce este mai de frunte, doară vrea să fie ceva mai ales, să reprezinte ceva în sinodul diecezan, în congres! Cum să se demită a se reprezenta însuși pe sine într'un sinod parohial omul cel fruntaș — sit venia verbo — un episcop; cu toate că sinodul parohial este adevăratul corp bisericesc, din care se ramifică cel protopopes-

diecezan și metropolitan ca organe numai cu facultate reprezentativă cu toți funcționarii lor.

Suma de afaceri bisericești, școlare și fundaționale din trebuințele sinodului parohial se urzește și pentru acesta se sevârșește de cătră celelalte organe reprezentative, ce fără temei se zic și se țin superioare. Pentru aceasta se comite cel mai mare păcat, când se trece peste termenul legal al sezonului sinodului ordinar, cea mai ordinară fărâdelege. Căci cum va fi cu puțință, să-și continue în anul curent acțiunile sale bisericești, școlare și fundaționale sinodul parohial în afacerile constitutive din sinodul protopopes, care se țin în 1-a or a 2-a Duminecă din Februar conform §-lui 45 din statut, sau în cel diecezan dela Dumineca Tomei, dacă nu se ține în Ianuarie!

Unde este aci logica, atențiunea și interesul organelor reprezentative față de biserică și respectul față de totalitatea credincioșilor?! Înțeleg numai pe cele indolente, neglijente și ignorante, oferind totodată laudă și cinste celor conștiențioase și punctuale.

Mari au fost sbuciumările înaintașilor noștri începând cu Tichindeal, Nicoară etc etc, până la marele luceafăr Șaguna, ca să pună soarta bisericești neamului nostru în mâinile fiilor săi; însă fatalitatea a preschimbat durerile, provenite din apăsările străinilor în altele mai urâte, în durerile nepăsării și ale fuduliei individuale și de caste dintre noi!

Un președinte de sinod parohial, care până acuma n'a convocat sinodul ordinar, a vătămat legea. El trebuia să-l convoace încă pe ultima Duminecă din Ianuarie, chiar și dacă comitetul parohial or epitropia nu și-au terminat lucrările; pentru că de așea nu le-au terminat, fiindcă nu le-au purtat în regulă sub decursul anului; în care caz trebuie să dea ocazie sinodului a uza de dreptul său, ce i-l dă punctul al 7. din §. 7. al statutului organic în interesul mersului regulat al afacerilor noastre bisericești.

Ion Simu.

ȘTIRI ARTISTICE.

Succesele tenorului R. Vrăbiescu în Italia.

— *Correspondență specială.* —

Paris, 31 Ianuarie.

Cei cari ne interesăm de manifestațiunile artei muzicale din principalele orașe unde se cultivă această artă și mai cu seamă aceia cari urmărim rezultatele obținute de reprezentanții artei române simțim o deosebită mândrie când vedem afirmându-se, în mijlocul acestei vaste concurențe de puteri străine, și câte un talent românesc. Căci fără îndoială că succesele înregistrate de compatrioții noștri se resfrâng asupra neamului, ale căruia calități artistice sunt dovedite prin manifestațiunile fiilor săi.

Succesele obținute de dl *Romulus Vrăbiescu*, tenor dramatic în Italia dovedesc încă odată că avem artiști interpreți excelenți. Dsa este unul din cele mai tinere, din cele mai noi talente ale noastre, și cu toate acestea unul din cele mai distinse și mai mult promițătoare. După ce a lucrat trei ani de zile, aici la Paris, cu celebrul maestru Aramis, profesor de canto și compositor, dsa a plecat în Italia, unde vocea dsale mare, caracterizată de un timbru dulce, catifelat, care are dorul de a ferma și mai ales desăvârșita artă de a interpreta, i-au deschis repede porțile celor mai mari scene. Grație școalei serioase și a metodei deosebite a maestrului Aramis, dl R. Vrăbiescu și-a însușit așa de mult arta de a cânta în marile opere încât a putut susține cu succes cele mai grele partițiuni chiar pe scena Scalei din Milano.

Dl Vrăbiescu a debutat la opera din Geneva, unde cu toate că nu mai cântase pe scenă, totuși i s'au încredințat roluri grele de cari s'a achitat cu un succes deosebit. Editorul Sonzogno din Milano descoperă calitățile distinse ale dlui Vrăbiescu și îl sfătuiește să vină la Milano. În urma succeselor obținute la Geneva dl Vrăbiescu este imediat chemat la *Scala din Milano* ca să creeze rolul lui Petro din noua operă a maestrului Laparra „Habbanner”. Dl Vrăbiescu a cântat pe scena Scalei și s'a distins atât prin vocea sa care a înfruntat greutatea vastei săli a Scalei cât și prin deosebita sa artă de a cânta. Publicul italian l'a distins

prin aplauze chiar cu cordina ridicată, iar ziarul *din Milano* au vorbit cu deosebită căldură despre tenorul român, care s'a afirmat dela început pe cea mai mare scenă de operă din lume.

Festivalul dela Căminul românilor din Paris.

În mai multe corespondențe și articole succesive am vorbit despre mișcarea politică și literară pornită în capitala Franței de un grup entuziast de studenți sau absolvenți ai Universității din Paris. Această grupare de tineri, cari își zice „*Cenaclul politic și literar*” a organizat serate săptămânale foarte reușite, începând dela 1 Decembrie anul trecut. Printre principalii membri ai acestei grupări cităm pe dnl: dr. Em. Boteanu, Mircea Russu-Sirianu, Gabriel și Radu Pădeanu, Alfred Moșoiu etc.

Joia trecută „Cenaclul” a ținut o ședință festivă în saloanele dlui *Alex. Em. Lăzărescu*, distinsul amfitrion al cercului, iar Sâmbăta trecută a organizat în unire cu comitetul „Căminului studenților români din Paris” un festival cu concert și urmat de dans, în sala cea mare a Căminului.

Concertul a reușit foarte bine, cu toate că nu s'a făcut apel, ca de obicei cu ocazii de acestea, la artiștii dela Opera mare sau Opera-Comique. S'au produs chiar tinerii noștri de talent.

D. *Breveman*, român moldovean, a cântat cu o tehnică desăvârșită și cu mult temperament, la violoncelo, executând o bucată de concert de Goltedmann, „*Reveria*” de Schumann și o splendidă arie de Tschai-kowsky. Dsa a fost mult aplaudat. Acompaniamentul la pian a fost susținut de dl *Al. Em. Lăzărescu*.

Dl *Alex. Em. Lăzărescu*, care a fost sufletul seratei, a cetit câteva poezii patriotice ale dsale, cari au entuziasmat auditorul. Apoi dsa a executat la pian cu multă pricepere și talent, următoarele bucăți de concert:

„*Les Myrthes*” de Paul Wachs, „*Valse Brillante*” de Chopin, „*Capriccioso*” de Paul Wachs, concert-potimbru deosebit de plăcut. D. *Vulpescu* are un deosebit cari toate au fost executate cu multă artă. D. *Lăzărescu* a fost obiectul unor călduroase manifestațiuni de simpatie și a trebuit să repete ultimele bucăți.

Apoi tânărul și talentatul bariton *Mihail Vulpescu*, dela conservatorul de muzică din Paris, a delectat auditorul cu vocea dsale plină, dulce și catifelată, cu un timbru deosebit de plăcut. D. *Vulpescu* are un deosebit dar de a interpreta și reușește admirabil atât în părțile lirice cât și în cele dramatice. Dsa a cântat cu adâncă simțire „*Du bist die Ruh*” de Schubert, care a impresionat adânc auditorul. Apoi a cântat „*Codrul*, *codrutul*” și doina ardelenescă „*A trecut bădita dealul...*” Mai ales aceasta din urmă a plăcut mult.

La sfârșit tot dl *Mih. Vulpescu* a cântat balada „*Micul Savoyard*” de talentatul și tânărul compozitor român d. *Căstriașanu*. Muzica gingașă, foarte mult inspirată a dlui *Căstriașanu* a plăcut foarte mult. Autorul fiind prezent a fost aclamat de asistentă. D. *Căstriașanu* ne face să sperăm mult dela dsa.

Acompaniamentul la pian a fost susținut de dl *Alex. Em. Lăzărescu* cu multă pricepere. A urmat apoi dans care a durat până dimineața.

În numeroasa și distinsa asistentă am remarcat pe dnoele: general Pilat, Lucreția Em. Lăzărescu, Ghika, dsoarele Bădărău, Lupașca, Bălănescu, etc. și dnl: Lahovary, Pilat, dr. Em. Boteanu, Mircea Russu-Sirianu, Horia Furtună, I. Lugoianu, Alfred Moșoiu, Radu și Gabriel Pădeanu, Emil Stoenescu, Mihail Vulpescu, Căstriașanu, Atanasescu, Pomp. Băbeanu, Năsturel, Cănescu, Condurache, Paleologu, Bulat, Severin, D. Negel, Siefert, C. Moțaș, Mora, M. Rădulescu, etc. etc. *Observator.*

Concertul tenorului Ionel Rădulescu în Viena.

Interpretul cel mai desăvârșit al cântecelor naționale, tenorul atât de mult apreciat de publicul ardelean și vienez, dl Ionel Rădulescu va da în ziua de 24 Februarie 1913 un concert în Josefsaale. Valorosul interpret și-a asigurat concursul prea cunoscutei pianiste dra Elena Eitl eleva maestrului List, precum și a dlui A. Costescu unul din cei mai desăvârșiți baritoni români. D. Costescu, vechiu elev al conservatorului din București s'a distins în chip strălucit pe scena noastră ca bariton de operă. Pentru publicul care va asista la acest adevărat concert, producțiunile acestor trei artiști de frunte, vor da prilejul să cântărească adevărată frumusețea a artei muzicale. Programul de-o bogăție și fineță aleasă, se va anunța la timp.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Caut

un ospătar

cu precauție pentru ospătărie din province pe lângă perțente.

Adresa la administrație. (Ma 841)

ca 116—280)

Gustați Berea SLEPING-car din fabrica „Bragadiru”

Un negustor în vârstă de 60 ani

fără soție cu prăvălie și birt, caută o economă văduvă, fără copii, în vârstă de 45 până la 55 ani inteligentă, să fie sârguincioasă, și deplin sănătoasă cu trecut, ne pătat, să se priceapă bine în ale cuinei.

Reflexantele să cunoască cetitul și scrisul, ca să poată conduce și prăvălia și birtu, iar de se va dovedi de bună în scurt timp se va și cununa cu ea, iar după moarte îi va oferi un onorariu de 1000 cor. precum și întreținerea pe toată viața. (Gi 815—9)

Atelier mecanic și electrotehnic.

Beregszászy Antal Z.

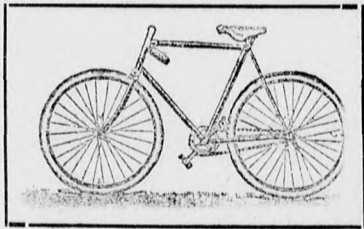
Vârșet-Versecz str. Deak Ferenc nr. 10.

vis-à-vis de biserică românească

Execută tofelul de lucrări în bransa aceasta și anume mașini de cusut, biciclete, gramofone, aparate pentru cinematografe, aparate fotografice, instrumente speciale și brevete, precum și introducerea curentului electric și rețea telefonică, — cu prețuri ieftine.

Serviciu prompt și conștiințios.

B- 375—30

D. CEPENARIU

croitor pentru domni

Bistrița str. Lemnelor 41.

Magazin permanent de specialități de materii veritabile engleze, cari satisfac și gusturile celor mai moderne.

Haine și pardesii

pentru domni după croiul cel :: mai nou ::

Ca 198—30

Caut un *candidat de avocat* cu practică.

Dr. George Gârda, avocat.

Ge 839—5

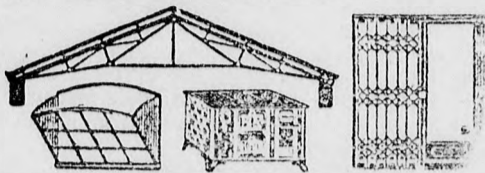
Făget.

AVIZ.

Nou medic român în Buziaș. D-nul Dr. DIMITRIE BORCA face cunoscut, că s'a așezat în Buziaș ca medic la „Krankenassă” și și-a început praxa medicală, ca operator și specialist în morburile femești, — asupra cărei împrejurări atragem atențiunea Românilor din partea locului. (Bo 760)

ANUNȚ.

Se caută un vier cu școală pentru una vie de 10 Hectare pentru România județul Prahova Vierul de preferat familist să adreseze oferte la adm. ziarului. Di 729

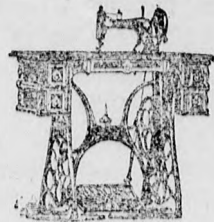
ILIE BURĂ

lăcătuș artistic și pentru zidiri,
BISERICA-ALBĂ Str. Orșova Nr. 4 (casa proprie).

(Bu 110—60)

Primește ori-ce lucrări de bransa aceasta precum: stringerea cu fer a zidurilor, pregătirea de porți și garduri de fier, balcoane, trepti, îngrădiri de morminte, cămine și cuptoare etc. executate artistice și prompt. Primește totodată spre efectuare tofelul de reparaturi atingătoare în bransa aceasta pe lângă prețuri ieftine și serviciu punctual

Mașini de cusut SINGER
biciclete
gramofone
plăci

mai ieftine se pot căpăta la

Habán József

műszerész (mechanic) (Ha 200—60)

Budapesta, VII. Almásy-tér 14

Catalog de prețuri ilustrat se trimite gratis. Corespondență în limba germană și maghiară.

Reparări execută ieftin.

MAȘINI

pentru industria cimentului,

Fabrică pentru țevi de ciment, presă pentru table de ciment și aranjează fabrici complete din ciment

Hazai fömlemez és cementgyári gépgyár r.-t.

BUDAPESTA, VI.,
Reiter Ferencz-u. 66.

TELEFON: 93—13.

(Ha 140—120)

Cine dorește să cumpere
piane bune, pianino, harmoniu de
școală sau organe

să se adreseze cu încredere către

Salonul de pian F. A. KAUFFMANN
în SIBIIU (Nagyszeben) Gr. Ring nr. 14.

Unleul reprezentant pentru:

Bösendorfer! Calitate cunoscută, atestate dela artiști în broșuri sau la dispoziție în orice timp.

Zeitter și Winkelmann! Fabrica de pian din ducatul de Braunschweig-Lüneburg, (cea mai recentă distincție: Diplom d'Honneur 1911 la expoziția din Turin.)

Reinhold! liferantul conservatorului de muzică din Praga și a mai multor școli de muzică membru în comitetul școlii a societății fabricanților de pian din Viena. Posesorul mai multor medalii. (Ka 91—)

Frații Stingl! liferanti de curte, premiați în mai multe rânduri; s'au vândut 1500 instrumente!

Reparaturile se fac solid și ieftine.

Folosește Doamnă

„Crema Margit“ a lui Földes
ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceea își ia orice răspundere fabricantul. „Crema-Margit“ e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil, ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

(Fo 225—100)

A R A D.

„Vulkán” lanț pentru fântâni!

recunoscut ca cel mai excelent dintre toate fabricațiile de acest fel de până acum.

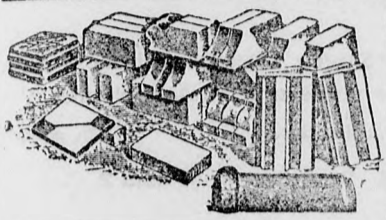
De vânzare exclusiv la fabricantul

IOSIF MARKUCZ

atelier industrial de lăcătușerie

Oradea-mare (Nagyvárad), strada Academiei n-rul 1.

:: Catalog de prețuri franco. ::

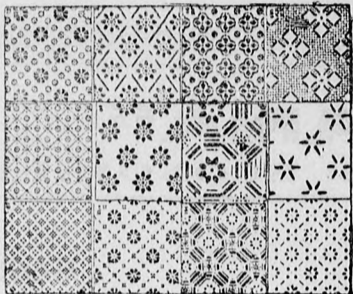
(Bo 423—)

Bozsó Mátyás

fabrică de ciment și întreprindere de zidire

Alba-Iulia (Gyulafehérvár).

Execută: padințări de terazzo, — granit, — mozaic, — beton, — cheramit și — mozaic: precum și canale de beton și fundamente pentru mașini, lucrări de ciment și beton, iesle, fântâni arteziane și basenuri, poduri etc. cu prețuri moderate; serviciu prompt.

Dacă suferi în dureri de stomac!

Fără durere în timpul cel mai scurt și cu siguranță, chiar și în cele mai neglijate cazuri, folosește

„LAXA” (purgativul de fiere) a lui SÁNDOR,

care curățește stomacul și intestinale de toate materiile nefolositoare care sunt lipite de ele și prin aceasta împiedică incuierile și toate morburile ce ar proveni din aceste, ș. a.: durere de cap, sgârșiri, arsuri, apăsare de stomac, iritare de vomare, greață, răgâieli etc.

O sticlă costă 50 fil., 6 sticle deodată 250 fil., 12 sticle 5 coroane.

Efectul purgativei de fiere „LAXA” va fi permanentă dacă deodată cu ea folosim

„Regenolul” balsam de stomac a lui SÁNDOR

„REGENOLUL”, această esență de stomac vindecă orice soi de morburii de stomac și intestine precum și durerea de cap, curgerea (năpădirea) de sânge, curăță sângele și face apetit în gradul superlativ. În cazuri de colică și iritație de vomare în timpul cel mai scurt are efect.

O sticlă cu îndrumările de lipsă costă 120 fileri.

Originalul „LAXA” și „REGENOLUL” se poate afla la preparatorul original:

SÁNDOR ZOLTÁN

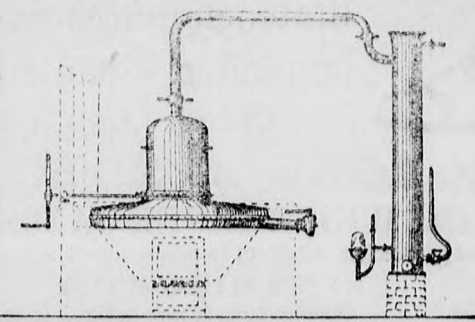
farmacist în Erdősztgyörgy (Ardeal).

Fiecare sticlă e provăzută cu vigneta „INGERUL” la ce e de recomandat să fie cu atențiune!

(Sa 572—)

Arányi Adolf, fabrică de obiecte de aramă
Ujpest Lőrincz-u. 7. (în casa proprie.)

Fabrică și lăcătează, în cea mai excelentă execuție: CAZANE de fier

rachie, precum și garnituri complete pentru fabrici chimice, fabrici de bere, alcool și rachie, mai departe vane de scaldat, — sobe pentru camere de bale, cazane și căldări cu vatră și în fine țevi de aramă roșie cu prețurile cele mai ieftine. Catalog trimis gratuit.

Un milion altoi de vițe

din soiurile cele mai distinse pentru vin și masă. — Viță americană cu și fără rădăcină și ochiuri pentru altoi din toate soiurilor se află de vânzare la pepinăria Domnului românesc din Babalna lângă Orăștie a cărui proprietar e Dr. Aurel Vlad.

Fiind pepinăria noastră bine îngrijită n'a fost atacată de peronosporă, altoii sunt foarte frumoși și dezvoltăți la perfecție.

Pentru vița liferată din pepinăria noastră, garantăm că soiurile sunt curate după cum sunt notate în catalog.

Fiile care viticultor și proprietar de vițe să se adreseze cu toată încrederea pentru altoi de viță trebuincioși la jos semnata administrație fiind asigurat că vor fi serviți conștiincios, solid și prompt.

La cerere să trimită gratis și franco catalogul despre altoi de vițe cu prețuri și cu îndrumări practice pentru plantarea și lucrarea nouelor vii.

Se primesc băieți de români la cursurile practice pentru altoi, de vițe. Condițiunile de primire la cerere se vor trimite.

Administrația „Domeniului din Bobalna”

(A 589) Bábolna (u. p. Szászváros).

Sticlar pentru zidiri și portaluri

(magazin de table de sticlă și de oglinzi).

Execut lucrări pentru zidiri noi, sau totfelul de reparări prompt și cu prețuri ieftine. Expediez ieftin rolete mecanice de pânză și trestie pentru ferestri

(Fi 225—50)

FRIED FERENCZ

ARAD, strada gróf Apponyi Albert nr. 15—16.

TELEFON 909.

TELEFON 909.

Noutăți de ghete de toamnă.

Ghete de prima calitate, cu marca Salamander, pentru domni și doamne

Coroane 16-50 și 20-50.

Magazin special WEINBERGER JANOS

№ 347-156 **magazin de ghete**

ARAD

TIMIȘOARA

bulev. Andrassy nr. 20

(Temesvár) Cetate-Belváros, Hunyadi-u. nr. 10.

ATELIERUL
DE FOTOGRAFIAȚI

A LUI

CI 136-60

Csizhegyi Sándor

Cluj-Kolozsvár, piața Mátyás király-tér nr. 26.

(Lângă farmacia lui Hintz).

Aci se fac și se măresc cele mai frumoase fotografii deasemenea acvarele, picturi în olei, specialități în pânze ori mătase, cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă să n'o confundați, Cluj (Kolozsvár), Piața Mátyás király-tér nr. 26, lângă farmacia lui Hintz, — Referindu-vă la acest ziar veți avea favor în preturi.

Dr. Balázs Emil

Institut pentru consultațiuni medicale,

Timișoara-centru, Palatul Dauerbach

Operează și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen. Operarea polipilor și a alor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză. Metode electrice de vindecare. Massage electrice. Vindecarea bolilor de beșică prin electricitate. (Ba 40-60)

Consultațiuni pentru operare și boli de piele dela 8-9 ore a. m. și dela 2-5 p. m

Celor din provincie cărora es recere îngrijire mai îndelungată, le stă la dispoziție camere confortate anume

„CRIȘANA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII BRAD.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „CRIȘANA” sunt invitați prin aceasta la a

V-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Brad, Duminecă în 23 Februarie st. n. la 2 1/2 ore d. a. în localul institutului cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Constatarea numărului acționarilor și al acțiunilor pe cari le reprezintă.
  2. Denumirea alor 2 notari și 2 scrutinători.
  3. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere despre gestiunea anului 1912 și stabilirea bilanțului.
  4. Propunerea direcțiunii și decidera asupra împărțirii venitului curat.
  5. Darea absolutoriuului pentru direcțiune și comitetul de supraveghiere pe anul de gestiune expirat.
  6. Propunerea direcțiunii pentru modificarea §-lui 12 din statutele fondului de penziuni al funcționarilor.
  7. Fixarea prețului marcelor de prezență pro 1913 pentru membrii direcțiunii și a speselor de călătorie pentru membrii comitetului de supraveghiere.
  8. Alegerea alor 4 membrii în direcțiune pe un period de 3 ani și a unui membru în direcțiune pe un period de 2 ani.
- Se atrage atențiunea domnilor acționari asupra următoarelor dispozițiuni din statute:

§. 21 al. 2. »Femeile se reprezintă prin plenipotență, minorii prin tutorii, curanții prin curatorii lor, societățile, corporațiunile și institutele prin reprezentanții lor legali, chiar dacă aceștia din urmă nu ar fi acționari». §. 22. Numai acei acționari au drept de vot, cari sunt trecuți ca proprietari de acții în cărțile societății cu cel puțin 6 luni înainte de adunare și cari își depun cu 24 ore înainte de aceasta, pe lângă revers acțiile lor, eventual și dovezile de plenipotență la cassa societății, eventual la locurile destinate de direcțiune. Avizul despre depunerea acțiilor la locurile destinate are să sosească cu 24 ore înainte de ținerea adunării».

În legătură cu cele cuprinse în §-ul din urmă notificăm, că pentru depunerea resp. primirea acțiilor și extradarea documentelor despre depuneri s'au designat resp. au fost rugate institutele: »Agricola» (Hunedoara), »Albina» (Sibiu) și filiala Lugoj, »Ardeleana» (Orăștie), »Cassa de păstrare» (Seliște), »Decebal» (Deva), »Ustredni» banka filiala Viena, »Vlădeasa» (B. Huedin), »Zărăndeană» (Băița), »Zlăgnea» (Zlagna) și filialele institutului din Halmagiu și Gurahonț.

Brad, la 30 Ianuarie 1913 st. n.

DIRECȚIUNEA.

MEGHIVÓ.

A »CRIȘANA» takarék és hitelintézet r. t. részvényeseit tiszteltette meghívjuk a Bradon 1913. február hó 23-án d. u. 1/2 órákor az intézet üzletheiységében megvárniandó

V-ik rendes évi közgyűlésre.

TÁRGYSOROZAT:

1. A jelenlevő részvényesek ill. részvények megállapítása és meghatalmazások igazolása.
  2. Két jegyző és két bizalmiférfi kinevezése.
  3. Az igazgató-ág és felügyelő bizottság jelentései az 1912 üzleti évről és az évi mérleg jóváhagyása.
  4. Az igazgató-ág javaslata az évi tiszta nyereség felosztása tárgyában és e felelő háározat.
  5. Az igazgató-ág és felügyelő bizottság részére felmentvény megadása az 1912 üzleti évre részre.
  6. Igazgató-ági indítvány a tisztviselők nyugdíj alapjára vonatkozó alapszabályok 12. §-ának módosítása iránt.
  7. Az igazgató-ág tagjai részére 1913. évre vonatkozólag a jelenléti díjak megállapítása s a felügyelő bizottság tagjainak utiköltségi felelő határozat.
  8. Négy igazgató-ági tag megválasztása 3 és egy igazgató-ági tag 2 évi időtartamra.
- Felhívjuk a t. részvényesek figyelmét az alapszabályok következő intézkedéseire:

21. §. 2. bek. »A nők szavazataikat meghatalmazás útján gyakorolják; a kiskorukat gyámjuk, a gondnokoltakat gondnokuk, e-kölcsei, jogi személyek és intézeteket törvényes képviselőik, képviselik, még azes etben is, ha utóbbiak nem is volnának részvényesek.

22. § Szavazattal csak azok a részvényesek bírnak kiknek ebbeli minősége a társaság könyveibe legalább 1/2 évvel a közgyűlés határnapja előtt be lett vezetve, s a kik részvényeiket, illetve meghatalmazási okmányukat a közgyűlés megvárniandó előtt legalább 24 órával elismervény mellett letették az intézet pénztáránál, illetőleg az igazgató-ág által megnevezett helyeken, utóbbiaknál eszközölt letétől szóló elismervények azonban a közgyűlés előtt legalább 24 órával, az intézethez meg kell érkeznie különben elkesztettek tekintetik.

Ezen utóbbi §-ban foglaltakra való tekintettel értesítjük a t. részvényeseket, hogy a részvényeknek letétként elfogadására a következő intézetek lettek felkérve: »Agricola», Vajtahunyad; »Albina», N-gyszében és lugosi fiókja; »Ardeleana», Szászváros; »Takarék-pénztár», Szeli-sztye; »Decebal», Déva; »Ustredni banka», bécsi fiókja; »Vlădeasa», Banffy-Hunyad; »Zărăndeană», H. Boica; »Zlăgnea», Zalatna és »Crișana» nagyhalmagyi és honcói fiókjai.

Brad, 1913 január hó 30 án.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Active—Vagyon **Contul Bilanț incheiat cu 31 Decembrie 1912 — 1912. december 31-én lezárt Mérleg számla** Passive—Teher

Cassa — Pénzkészlet		19524 23	Capital societar — Részvénytőke	200000 —	
Bon în Giro Conto și la alte bănci — Követelések az Osztrák-Magyar bank és más pénzintézeteknél		7650 20	Capital societar încurs din em. II (de Cor. 200,000) — Măsurat kibocsátásból befolyt részvénytőke (200,000) kor.-ból	138762 50	338762 50
Cambii — Váltók	912182 60		Fond de rezervă general — Általános tartalékalap*)	189195 10	
Cambii cu acop. hip. — Jelzálogilag bizt. váltók	753361 —	1665543 60	Fond de rezervă special (pentru perderi) — Külön tartalékalap (veszteségek számára)	11374 63	200569 73
Obligațiuni asig. cu hip. — Jelzálog kölcsönök		581023 94	Fond de penziune — Nyugdíjalap**)		37689 44
Obligațiuni cu cavenți — Kötvénykölcsönök *)		312031 88	Depozite spre fructificare — Takarékbetétek		1415997 29
Lombard — Előlegek értékpapírokra		6737 —	Reescont — Visszszámítás		603701
Efecte — Értékpapírok		82943 50	Diversi creditori — Különléle követelő számlák		83746 09
Realități — Ingatlanok		106000 —	Interese transit. anticipate — Előre felvett kölcsön kamatok		40816 78
Mobiliar — Felszerelések		6930 —	Interese după capital societar em. II, — Kamatok a II-ik kibocsátásból eredő részvénytőke után		5647 10
			Profit curat — Tiszta nyereség		61454 42
		2788384 35			2788384 35

*) O parte din ele sunt intabulate. — Ezen kötvények egy része jelzálogilag biztosítva van.

**) Cu dotația din anul acesta va fi — A1. évi dotációval lesz k. 200 684-12.
*) Cu dotația din anul acesta va fi — A1. évi dotációval lesz k. 42,834.88.

Pierdere — Veszteség **Contul Pierdere și Profit cu 31 Dec. 1912. — Veszteség és Nyereség számla 1912 dec. hó 31-én.** Nyereség — Venite

Interese de depuneri — Betétkamat		71511 14	Interese dela cambii — Váltókamat		86508 52
Interese de reescont — Visszszámítás kamata		51655 44	Interese dela cambii cu acop. hipotecare — Jelzálogilag bizt. váltókamat		62417 61
Interese după fondul de penziuni — Kamata nyugdíjalap után		1700 92	Interese dela oblig. asig. cu hip. — Jelzálog kölcsön kamata		46420 45
Salare — Fizetések		24169 50	Interese dela oblig. cu cavenți — Kötvény kölcsön kamata		30546 63
Bani de cvartire — Lakbérék		3375	Vent dela efecte — Értékpapírok jövedelme		2835
Marce de prezentă — Jelenléti bírcák		2230	Venit dela realități — Ház és haszonbérjövdelem		6518 31
Diverse spese — Különléle költségek		12283 86	Provizioni — Iutalékok		20670 14
Dări și competențe — Adók és illetékek		15689 52			
Dare după depuneri — Betét kamata		7151 17			
Chirie — Házbér		600			
Difer. de curs la efecte — Értékpapírf. veszteség	807				
Amortizare din realit. — Leírás az ingatlanokból	1169 54				
„ mobiliar — „ a felszerelésekből	1039 15				
„ imprum. dub. — Leírás a kétes követel.	1125	4140 69			
Profit net — Tiszta nyereség		61454 42			
		255911 66			255911 66

Brad, la 31 Decembrie 1912.

Comșa, m. p.,
director executiv — vezérigazgató.

p. pa. Ghișa, m. p.,
contabil — könyvelő.

DIRECȚIUNEA: — AZ IGAZGATÓSÁG:

Vasiliu Damian m. p.,
președinte — elnök.

Cornel Lazar m. p.,
v.-preș. — alelnök.

Dr. Teodor Papp m. p.,

Ioan German m. p.,

Aron Roman m. p.,

Ioan Cutean m. p.,

Petru Rimbaș m. p.,

Romul Coțoiu m. p.,

Ioan Mera m. p.,

Vasile German m. p.,

Dr. Nicolae Robu m. p.,

Nicolae Bedea m. p.

COMISIUNEA DE SUPRAVEGHIERE: — A FELÜGYELŐBIZOTTSÁG.

Subscrisa comisiune de supraveghiere am examinat contul prezent și l'am aflat exact. — Alulirott felügyelő-bizottság jelen számlát átvizsgálta és azt rendben találta.

Brad, la 23 Ianuarie 1913.

Gheorghe Părau m. p.,
președinte — elnök,

Dominic Rațiu m. p.,

Savu Stănilă m. p.,

Andron Bogdan m. p.,

Nicolae Popp m. p.,

Ioan Perian m. p.,

Onorată adunare generală!

În decursul anului trecut am ținut mai multe școntrări atât la centrală cât și la filiale, cu cari ocaziuni ne-am convins despre corecta administrare a institutului.

Bilanțul încheiat cu 31 Decembrie 1912, cu un profit curat de Cor. 61,454.42 l'am controlat și aflat exact.

Vă propunem deci a) să binevoiti a aproba bilanțul, b) a distribui profitul curat în conformitate cu propunerea direcțiunii, la care și noi ne alăturăm și c) a da pentru anul 1912 atât direcțiunii cât și comitetului de supraveghiere absolutorul.

Brad, la 23 Ianuarie 1913.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE: — A FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG:

George Părau, m. p.
președinte. — elnök.

Savu Stănilă, m. p.

I. Perian, m. p.

Nicolae Popp, m. p.

Andron Bogdan, m. p.

Dominic Rațiu, m. p.

Tisztelt közgyűlés!

Alolirottak a mult év folyamán úgy a főintézetnél, mint a fiókoknál rovincsolásokat tartottunk, és meggyőződést szerztünk arról, hogy az ügykezelés helyes.

Az 1912 év végével 61,454. Kor. 42 fillér tiszta nyereséggel lezárt mérleget megvizsgáltuk és helyesnek találtuk.

Indítványozzuk miszerint: a) a mérleget helyben hagyni, b) a tiszta nyereség felosztása iránt az igazgatóság indítványát elfogadni, és c) úgy igazgatóságnak, mint alolirott felügyelő bizottságnak a mult évre a felmentvényt megadni méltóztassék.

Kelt Brádon 1913. január hó 23-án.

In atențiunea publicului din localitate și provincie.

Varga György

maestru de cupatoare

Oradea-mare (Nagy-árad), str. Hid nr. 19.

In marele său magazin se pregătește cele mai frumoase —

cupatoare de olane samotte

cu prețuri moderate, atât pentru localitate cât și pentru provincie.

Reparările se execută cu prețuri moderate.

Va 829-52

Cele mai bune

oroloage

cele mai solide și cele mai moderne

Juwaericaale

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă che-
zânie de 10 ani și prețuri ieftine, livrează cea
mai bună prăvălie în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologer în SZEGED

CATALOG CU 2000 CHIPURI SE TRIMITE GRATUIT.

Notă: că numai aceia vor primi catalogul gratuit care îl cer cu provocare
la ziarul „Românul” (adesea scriu că a cerut anulul în „Românul”). Corres-
pondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

(Ba 147-104)

THE VERA

American Shoe

Cele mai perfecte
Cele mai comode
și mai durabile
ghete americane

din timpul modern pen-
tru dame,
domni și
copii se află
numai în
asortimentul
prăvăliei de
ghete, pălării și articlii
de modă pentru băr-
bați alți

Made by
Rice & Hutchins
Boston, Mass. U.S.A.

BUCHSBAUM és T-sa

ARAD. Telefon 442.

Cereți prospect! (Bu 233)

Schmidt János succesor Schmidt Ferencz

Institut pentru ridicarea altarelor în
Budapesta, Köbányai-ut 53.

Pregătește: altare, amvoane, cripte, statui sfinte și
întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform
pretenziunilor artistice și pelângă prețuri convenabile.
Se recomandă ca specialist, de München la renovarea alta-
relor vechi. Planuri și cataloage trimite gratuit precum și
primirea muncii o face pe speșele sale proprii.

Prețuri moderate. Condiții favorabile de plată.

(Si 160-60)

Magazin de lucruri de mână pen. femei de decoruri
lucrate cu mâna. — Tipar de lux și atelier de desen.

KELLNER ZOLTAN

Timișoara-Cetate (Temesvár-Belváros), Strada Mercy (Casa Galgon).

Mare asortiment de cele mai moderne perdele, bomfemme, storari, vitrage.

Bomfemme	— — — — —	dela 10 cor. în sus.
Vitrage	— — — — —	1 " " "
Perdele de pânză	— — — — —	18 " " "

Totfelul de fugare începute, terminate, brodate și desenate, millieuri, perine.
:: velințe acoperitoare pentru pianuri, cimbale și scaune cu leagăn. ::
:: Mare asortiment de covoare de Smirna și de pierne. ::

(Ke 145-30)

TIPARUL TIPOGRAFIEI „CONCORDIA”, ARAD.